

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Bc. Martina Žalmánková

Vliv české a unijní politiky na rozvoj vybraných destinací
cestovního ruchu

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Vliv české a unijní politiky na rozvoj vybraných destinací cestovního ruchu vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 15. 4. 2019

Bc. Martina Žalmánková

Poděkování:

Děkuji vedoucímu diplomové práce doc. PhDr. Vlastimilu Fialovi, CSc. za ochotu a čas věnovaný konzultacím.

Obsah

1 Úvod	6
2 Teoretické zakotvení	9
2.1 Cestovní ruch - definice a význam	9
2.2 Destinace cestovního ruchu, destinační management	12
2.3 Politika cestovního ruchu	13
3 Aplikace politiky cestovního ruchu v ČR a EU	16
3.1 Politika cestovního ruchu Evropské unie	16
3.1.1 Agenda a vývoj politiky cestovního ruchu Evropské unie, regionální politika	16
3.1.2 Programová období a strategie regionální politiky v ČR v kontextu cestovního ruchu	19
3.2 Politika cestovního ruchu České republiky	26
3.2.1 Agenda a vývoj politiky cestovního ruchu v České republice	26
3.2.2 Koncepce politiky cestovního ruchu v České republice	28
3.2.3 Nástroje státní politiky cestovního ruchu	30
4 Charakteristika vybraných destinací cestovního ruchu	33
4.1 Zdůvodnění výběru destinací	33
4.2 Destinace Český Krumlov	34
4.3 Destinace Lednicko-valtický areál	42
4.4 Destinace Český ráj	47
5 Shrnutí výsledků a vyhodnocení hypotéz	53
5.1 Komparativní analýza vlivu zkoumaných nástrojů na rozvoj destinací	53
5.2 Případová studie: Vliv dopadu subvencí na zvýšení/ snížení/ udržení návštěvnosti v destinacích	55
6 Závěr	67
7 Seznam použitých zdrojů	70
8 Seznam tabulek a obrázků	79

Seznam zkratek

AČCKA – asociace českých cestovních kanceláří a agentur

CR- cestovní ruch

ČNB- Česká národní banka

ČR- Česká republika

ČSKS- Český systém kvality služeb

ČSÚ- Český statistický úřad

DPH- daň z přidané hodnoty

EFRR- Evropský fond pro regionální rozvoj

ENRF- Evropský námořní a rybářský fond

ESF- Evropský sociální fond

EU- Evropská unie

EZFRV- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

FS- Fond soudržnosti

HDP- hrubý domácí produkt

CHKO- chráněná krajinná oblast

IOP- integrovaný operační program

IROP- integrovaný regionální operační program

KIS- koordinovaný informační systém

LVA- Lednicko-valtický areál

MK- Ministerstvo kultury

MMR- Ministerstvo pro místní rozvoj

MŽP- Ministerstvo životního prostředí

NP- národní park

NUTS- Nomenklaturní územní statistická jednotka

OP- operační program

RISY- Regionální informační servis

ROP- regionální operační program

RTIC- regionální turistické informační centrum

SROP- společný regionální operační program

TIC- turistické informační centrum

UNWTO- United Nations World Tourism Organisation

WTTC- World Travel and Tourism Council

1 Úvod

Cestovní ruch je v současné době významně se ekonomicky rozvíjejícím odvětvím, a to v měřítku regionálním, unijním i globálním. Kromě ekonomického významu (zejména vysokého podílu na HDP státu) má cestovní ruch význam také sociologický, kdy napomáhá k mezikulturnímu porozumění, či environmentální, v jehož rámci dochází ke snaze sladit nároky turismu s ochranou životního prostředí.¹ S aktuální problematikou rozvoje cestovního ruchu v ČR se váže i snaha státu a EU pozitivně ovlivňovat rozvoj cestovního ruchu nejen ČR jako celku, ale i konkrétních destinací. Z tohoto pohledu je asi nejzajímavější a nejvíce aktuální téma evropských rozvojových fondů, které výrazně zasahují do mnoha ekonomických i jiných odvětví.

Pro potřeby výzkumu byly vybrány celkem tři destinace; Český Krumlov, Lednicko-valtický areál a Český ráj. Důvodem výběru je jejich rozmanitost, kdy Český Krumlov je kulturní destinací, Lednicko-valtický areál zastupuje poměrně vzácně se vyskytující kulturní krajinu, a Český ráj je typickou přírodní destinací. Tyto tři destinace mají i společné znaky; jsou to destinace známé, hojně navštěvované a jsou systematicky řízené organizacemi destinačního managementu. Tato tvrzení vycházejí z dlouhodobé analýzy agentury CzechTourism.²

Cílem práce je tedy zjistit, jakými způsoby ovlivňuje česká a unijní politika rozvoj destinací cestovního ruchu, pokusit se analyzovat, které z nástrojů jsou nejúčinnější, případně zda existují výrazné rozdíly v rozsahu podpory jednotlivých destinací.

Z tématu a cíle práce vyplývá klíčová výzkumná otázka:

Jakými způsoby ovlivňuje česká a unijní politika rozvoj vybraných destinací cestovního ruchu?

S ní jsou spojeny tyto dílčí výzkumné otázky:

- Který z nástrojů politiky cestovního ruchu nejzásadněji přispívá k celkovému rozvoji destinací?
- Kterou oblast rozvoje pomáhá politika cestovního ruchu rozvíjet nejvíce?
- Odpovídá česká a unijní politika cestovního ruchu skutečným potřebám vybraných destinací?

Hypotézou k výzkumným otázkám je, že k celkovému rozvoji destinací pravděpodobně nejzásadněji přispěly finanční prostředky z fondů regionální politiky EU. Nejvíce se politika odráží ve zvyšování kvality služeb (sekundární nabídky) destinace.

¹ GOELDNER, Charles R., RITCHIE, Brent J. R. *Cestovní ruch: Principy, příklady, trendy*. Brno : BizBooks, 2014, s. 28-29

² CZECHTOURISM. *Analýzy a statistiky návštěvnosti a atraktivity destinací*. CzechTourism. [online] 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <<http://www.czechtourism.cz/institut-turismu/aktuality/>>.

Pro výzkum byla zvolena kvalitativní metoda- případová studie. Jedná se o „*detailed analysis of a case, which was chosen as the object of research. Its goal is to provide a deep understanding or causal explanation of a selected case. It must take into account the overall context of the event or object, phenomenon or event and must also provide a complex picture (...)*“.³

V případě této práce se jedná o komparativní případovou studii, která zkoumá dva nebo více případů a provádí jejich srovnávací analýzu.⁴ Aplikace na potřeby práce bude vypadat takto: nejprve bude popsán teoretický základ k hlubšímu pochopení tematiky, následně budou analyzovány klíčové nástroje politiky cestovního ruchu ČR a EU, a to vše bude aplikováno na tři konkrétní destinace. Závěr práce dává prostor ke komparaci zjištěných poznatků, tzn., bude srovnáváno, jak na destinace působily dané nástroje.

Tématem politiky cestovního ruchu v České republice a Evropské unii se nejintenzivněji zabývají její hlavní nositelé, což je v případě ČR Vláda, konkrétně Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), v případě EU pověřené instituce a orgány (Komise, Výbor regionů)⁵. Vliv politiky těchto orgánů je zpracováván v jejich dokumentech, evaluacích, apod.

Dále téma zpracovali někteří odborníci, zabývající se problematikou cestovního ruchu, veřejné správy a destinačního managementu. Lze jmenovat autory Výkladového slovníku cestovního ruchu, Martinu Páskovou a Josefa Zelenku (2012), kteří zkoumají komplexně cestovní ruch a jeho vliv na dané prostředí. Významnou autorkou v oblasti tématu politiky cestovního ruchu je Andrea Holešinská (2005), působící na Masarykově univerzitě. Cestovní ruch a veřejná správa je propojena v publikaci Šárky Tittelbachové (2011), která se těmito tématy zabývá velmi podrobně. Destinační management, který je také součástí tématu, do hloubky popisuje Monika Palatková (2011), bývalá ředitelka agentury CzechTourism.

Zdroje použité v této práci v podstatě korespondují s popisem dosavadního zpracování tématu. Teoretická část využívá z velké části tištěné zdroje; mezi ty nejdůležitější lze zařadit bezpochyby Výkladový slovník cestovního ruchu od autorů Páskové a Zelenky (2012). Ten poskytuje základní definice týkající se tématu. Vzhledem k povaze publikace jsou z něj v práci využity převážně přímé citace. V práci je asi nejčastěji nepřímě citována publikace Turismus a veřejná správa od Šárky Tittelbachové (2011). Přehledná publikace napomohla k pochopení principů veřejné správy a jejímu působení v politice ČR. Další tištěné zdroje se zabývají zejména cestovním ruchem obecně (Goeldner, Ritchie, 2014), politikou cestovního ruchu (Holešinská, 2005), destinacemi a destinačním managementem (Palatková, 2011).

³ DRULÁK, Petr a kol. *Jak zkoumat politiku*. Praha : Portál. 2008, s. 33

⁴ Tamtéž, s. 62

⁵ TITTELBAHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa*. Praha : Grada. 2011, s. 63

Vzhledem k tomu, že práce se týká aktuálního tématu a zkoumá konkrétní jevy, pracuje se zde podstatně více se zdroji elektronickými, než s tištěnými. V této práci byly nejvíce využity oficiální stránky MMR a portál o EU EUROSOP, které obsahují koncepce a jejich evaluace, což byly klíčové zdroje ve výzkumné části práce.

Část práce, popisující konkrétní destinace, byla zpracována výhradně ze zdrojů elektronických, a to zejména z informací zjištěných na oficiálních stránkách destinací.

Struktura práce odpovídá běžnému členění, tedy od obecného ke konkrétnímu, od teorie k praktické aplikaci. V teoretické části práce bude vysvětlen pojem cestovní ruch, destinační management a fungování politiky cestovního ruchu. Poslední zmiňovaná kapitola, tedy politika cestovního ruchu, je klíčová pro další části práce, zejména pro aplikaci politiky cestovního ruchu na jednotlivé destinace. Další část se bude zabývat konkrétními nástroji a koncepcemi české a unijní politiky cestovního ruchu. Po stručném popisu vývoje unijní agendy cestovního ruchu bude následovat jedna z nejvýznamnějších kapitol, a to kapitola vysvětlující význam a principy regionální politiky. Na ni navážou jednotlivé koncepce, které jsou součástí sedmiletých programových období. Kapitola popisující vývoj státní politiky cestovního ruchu si klade za cíl vysvětlit čistě národní strategie a nástroje rozvíjející cestovní ruch v destinacích. Obecným cílem této části práce je popsat principy evropské a státní politiky cestovního ruchu, které bude možné následně aplikovat na destinace cestovního ruchu.

Na tuto spíše teoretickou část navazuje podrobný popis tří výše zmíněných destinací. Ve struktuře těchto kapitol se promítne struktura z teoretické části práce; např. poznatky získané z popisu regionální politiky EU budou aplikovány na destinaci Český Krumlov, atd. V kapitolách popisujících destinace budou podrobně sepsány veškeré vlivy, bude zde vypsána výše podpory ze státních a unijních zdrojů, což vytvoří podklad pro závěrečné zhodnocení.

2 Teoretické zakotvení

Následující blok se věnuje třem problematikám, které jsou důležité pro uchopení tématu cestovního ruchu a politických vlivů na něj. První kapitola popisuje význam cestovního ruchu v kontextu globálním, unijním a národním. Cílem druhé kapitoly je definovat destinaci cestovního ruchu. Nejdůležitější teoretickou kapitolou je Politika cestovního ruchu. V ní jsou vymezeny konkrétní nástroje řízení cestovního ruchu, jejichž účinnost je zkoumána na zmíněných destinacích.

2.1 Cestovní ruch - definice a význam

Pojem cestovní ruch jakožto souhrn mnoha rozmanitých aktivit je poměrně obtížné stručně definovat. V podstatě se jedná o *„komplexní společenský jev, zahrnující aktivity osob cestujících mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem zábavy, rekreace vzdělávání, pracovní i za jiným účelem, i aktivity subjektů poskytujících služby a produkty těmto cestujícím osobám, tedy i provozování zařízení se službami pro tyto cestující osoby včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit (politika CR, propagace CR, regulace CR, mezinárodní spolupráce apod.) a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.“*⁶ Z definice je zřejmé, že cestovní ruch se nezabývá pouze chováním návštěvníků a příjmy, které z něj plynou, ale dívá se i na rozvoj aktivit a služeb cestovního ruchu a jejich poskytovatele, sleduje, jaký vliv má cestovní ruch na danou destinaci jako celek, bere ohledy na životní prostředí a na místní obyvatele. Skutečně se tedy jedná o „komplexní společenský jev.“

Cestovní ruch má nesporně význam ekonomický, ale i sociální, kulturní a environmentální. Zvyšuje příjmy (ať už státní či příjmy dané destinace), podílí se na tvorbě rezerv cizích měn, zvyšuje HDP, poskytuje pracovní příležitosti. Pomáhá rozšiřovat kulturní a vzdělanostní obzory, ruší jazykové, sociokulturní, rasové, politické a náboženské bariéry, podněcuje ochranu kulturního dědictví a tradic a je důvodem pro ochranu a zlepšování životního prostředí.⁷

⁶ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha : Linde, 2012, s. 83.

⁷ GOELDNER, Charles R., RITCHIE, Brent J. R. *Cestovní ruch: Principy, příklady, trendy*. Brno : BizBooks, 2014, s. 28-29.

Na druhou stranu nekvalitně či nedostatečně regulovaný cestovní ruch může způsobit i degradaci kulturního prostředí, komercializaci kultury, víry, umění, může zničit původní přírodní prostředí, vytvořit prostředí sociální a zničit tak všechny důvody, proč se dané místo stalo oblíbenou destinací návštěvníků.⁸ Proto je důležité oblast cestovního ruchu regulovat a rozvíjet pomocí nástrojů a politik státu a EU takovým způsobem, který zajistí její dlouhodobě udržitelný růst.

Nejvýznamnějším ukazatelem příjmů (ekonomických efektů) z cestovního ruchu na světové úrovni je tzv. satelitní účet cestovního ruchu. Jedná se o světově uznávaný nástroj, který slouží k vymezení podílu cestovního ruchu na HDP a umožňuje mezinárodní srovnávání statistik cestovního ruchu. ČR je jedním ze států, které již zavedly národní satelitní účet. Jeho garantem je Český statistický úřad, který spolupracuje s MMR a ČNB.⁹

Jak již bylo zmíněno, cestovní ruch je ve většině států významným tvůrcem HDP, což je „celková peněžní hodnota statků a služeb, která je vytvořena za dané období (...) na určitém území.“¹⁰ K červnu 2017 tvořil celosvětový podíl celkového HDP 10 %.¹¹, v roce 2013 to bylo 9,4 %.¹²

Rostoucí tendence podílu cestovního ruchu na HDP jsou patrné i v rámci EU. K roku 2016 je jeho celkový přínos 9,7 %, ¹³ ještě v roce 2012 činil tento podíl 7,8 %.¹⁴

Ani ekonomika ČR není výjimkou a významně těží z cestovního ruchu. Na základě údajů satelitního účtu lze vysledovat růst příjmů z cestovního ruchu v ČR. Podíl přímého cestovního ruchu na HDP tvořil v roce 2017 2,9 %, celkem 149 miliard Kč.¹⁵

Kromě HDP je důležitým ukazatelem významu cestovního ruchu i zaměstnanost. Podle údajů UNWTO z roku 2017 pracuje jeden z deseti zaměstnanců na světě v oblasti cestovního

⁸ Tamtéž, s. 28-29.

⁹ Tamtéž, s. 507.

¹⁰ Tamtéž, s. 195.

¹¹ UNWTO. *HDP a cestovní ruch*. UNWTO. [online]. 2017 [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <<http://media.unwto.org/content/infographics>>.

¹² PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus*. Praha : Grada. 2014, s. 17

¹³ ACČKA. *HDP v EU*. ACČKA. [online] 2016. [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <<http://www.ttg.cz/accka-evropska-komise-pripravuje-akcni-plan-k-podpore-cestovniho-ruchu-v-eu/>>.

¹⁴ VOŠTA, Milan. Cestovní ruch v ekonomice EU se zaměřením na období hospodářské krize. *Současná Evropa*, 2012, roč. 2012, č. 1, s. 99-110

¹⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Ekonomika ČR v ČR*. ČSÚ. [online] 2019. [cit. 14.3.2019]. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu>.

ruchu.¹⁶ Cestovní ruch celkově zaměstnává 9,6 % všech pracujících lidí a pouze v přímém cestovním ruchu pracuje 3,5% zaměstnanců (necelých 109 milionů pracovních míst).¹⁷

V roce 2016 bylo v EU k dispozici cca 24 milionů pracovních míst. Celých dvacet procent zaměstnanců je ve věku pod 25 let, což dokazuje, že cestovní ruch je moderním a prosperujícím odvětvím a napomáhá ke zvyšování zaměstnanosti mladých lidí.¹⁸

V rámci ČR lze také nalézt data o zaměstnanost v odvětví cestovního ruchu; v roce 2017 činil počet zaměstnaných v tomto oboru 239 tisíc osob, což tvořilo 4,5 % z celkové zaměstnanosti.¹⁹

Na začátku této kapitoly byl kromě významu ekonomického zmíněn i neekonomický význam cestovního ruchu. Vzhledem k množství jeho forem, z nichž jako příklad lze jmenovat cestovní ruch lázeňský, poznávací, rekreační, ale i kongresový, lovecký, rybářský či gastronomický,²⁰ lze odvodit mnoho důvodů k vycestování mimo trvalé místo bydliště.

Důležitým prvkem v současném cestovním ruchu je zachování co největší autenticity destinace. To znamená, že účastník si nejvíce přeje, aby dané místo vypadalo typicky, aby jej co nejméně narušovaly dodatečně vytvořené služby, které mohou ničit původní kulturní kolorit. Dalším trendem je poznání dané destinace pomocí zážitku. Návštěvník by měl mít kromě možnosti návštěvy nejvýznamnějších památek i příležitost poznat destinaci více zblízka, např. tím, že pro něj místní organizace cestovního ruchu zajistí prohlídku místní radnice, že bude ubytován v hostitelské rodině a pochopí tak lépe cizí kulturu, zvyky, tradice, mentalitu lidí. To vše přispívá k šíření porozumění a vzájemnému respektu mezi kulturami.²¹

¹⁶ UNWTO. *Zaměstnanost v CR*. UNWTO. [online] 2017. [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <<http://media.unwto.org/content/infographics>>.

¹⁷ WTTC. *Zaměstnanost v CR ve světě*. WTTC. [online] 2017. [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <<https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2017/world2017.pdf>>.

¹⁸ ACČKA. *Zaměstnanost v CR v EU*. ACČKA. [online]. 2016. [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <<http://www.ttg.cz/accka-evropska-komise-pripravuje-akcni-plan-k-podpore-cestovniho-ruchu-v-eu/>>.

¹⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost v CR v ČR*. ČSÚ. [online] 2019. [cit. 14.3.2019]. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu>.

²⁰ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník...*, s. 167

²¹ GOELDNER, Charles R., RITCHIE, Brent J. R. *Cestovní ruch: Principy...*, s. 241 - 244.

2.2 Destinace cestovního ruchu, destinační management

Protože se tato práce věnuje případovým studiím třech konkrétních českých destinací, je namístě popsat, jak by měla taková destinace vypadat, co je pro ni typické, a také, jak funguje destinační management.

Jako destinace cestovního ruchu se označuje „*cílová oblast v daném regionu, se specifickou nabídkou atraktivit CR a infrastruktury CR.*“²² V širším pojetí se jedná o „*země, regiony, lidská sídla a další oblasti, které jsou typické svou velkou koncentrací atraktivit CR, rozvinutými službami CR a další infrastrukturou cestovního ruchu, jejichž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků.*“²³

Pro označení oblasti jako destinace je důležité, aby tato oblast byla přirozeným celkem, který má z hlediska podmínek rozvoje cestovního ruchu jedinečné vlastnosti, které ji odlišují od jiných destinací.²⁴ Destinace tedy musí disponovat určitým potenciálem; jedná se o souhrnnou hodnotu všech předpokladů cestovního ruchu.²⁵

Zásadním předpokladem pro to, aby se oblast mohla zvat destinací, a aby byla navštěvována, jsou konkrétní atraktivity cestovního ruchu. Tyto atraktivity, zvané také jako primární nabídka cestovního ruchu, se dělí na:

- přírodní- např. endemické druhy fauny či flory, parky, lesy a chráněná území,
- kulturně historické- hrady, zámky, muzea, skanzeny, sakrální památky, městské památkové rezervace, národně-historické památky a zábavní a tematické parky,
- kulturně společenské- veletrhy, výstavy, kongresy, festivaly, sportovní, náboženské a obchodní akce.

Primární nabídka musí být doplněna nabídkou sekundární. Ta obsahuje:

- turistickou infrastrukturu- ubytovací a stravovací zařízení, cestovní kanceláře a agentury, turistická informační centra, směnárny, sportovně rekreační a kulturně společenská zařízení,
- všeobecnou infrastrukturu- doprava a dopravní dostupnost, obchodní síť a síť služeb, technické sítě, zásobování vodou, elektřinou, plynem, likvidace odpadů.²⁶

Cílem destinace je následně prodat tyto atraktivity a služby. Rozvoj a prodej destinace proto musí být pečlivě řízen. Zde nastupuje pojem destinační management, což je systematická činnost,

²² ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník...*, s. 105.

²³ Tamtéž, s. 105

²⁴ KIRÁL'OVÁ, Alžběta. *Marketing destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha : Ekopress, 2003. 173, s. 15.

²⁵ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník...*, s. 433.

²⁶ KIRÁL'OVÁ, Alžběta. *Marketing destinace...*, s. 40-46.

kteřá spočívá v aplikaci různých opatření a nástrojů sloužících ke koordinovanému plánování, rozhodování, organizaci, komunikaci, marketingu a regulaci cestovního ruchu v dané destinaci. Výsledkem kvalitního destinačního managementu jsou udržitelné a konkurenceschopné produkty, společně sdílené logo, značka kvality, sdílený informačně rezervační systém, cenová politika, provádění výzkumu a sběru statistických dat, iniciace partnerství soukromého a veřejného sektoru, a také podpora vzniku profesních spolků, sdružení a organizací.²⁷

Pro destinace, které jsou zvláště úspěšné a mají vysokou návštěvnost, je tato kooperace mezi jednotlivými poskytovateli služeb a tvorba jednotného obrazu velmi důležitá, protože nekoordinovaný cestovní ruch může způsobit úpadek, ztrátu autenticity či postupné ničení životního prostředí. V takových destinacích je často založena společnost destinačního managementu, což je organizace, která provádí výše zmíněné aktivity ve spolupráci s dalšími subjekty. Snaží se naplňovat cíle destinačního managementu a řídí destinaci jako celek. Společnost, resp. organizace destinačního managementu je často podporována nebo vytvořena hlavními poskytovateli služeb v destinaci, nebo je vykonávána regionálními centrály cestovního ruchu.²⁸ Vzhledem k tomu, že jako destinace může být, jak bylo již vysvětleno na začátku této kapitoly, označována oblast různě velká, destinací je i ČR jako celek.

2.3 Politika cestovního ruchu

Protože cílem této práce je zjistit, jak politika EU a ČR ovlivňuje rozvoj cestovního ruchu v konkrétních destinacích, je důležité vymezit i pojem politika cestovního ruchu a popsat její cíle a nástroje. Další podkapitoly se potom věnují konkrétním „projevům“ politiky, jak té unijní, tak i české.

Politiku cestovního ruchu je možné popsat jako „*cílené, organizované plánování, ovlivňování reality a budoucnosti turismu prostřednictvím různých nositelů (státních, soukromých a nadnárodních)*“.²⁹ Politika cestovního ruchu je „*součástí politického procesu, který na základě formulace hlavních priorit a cílů vytváří systém pro dosahování plánovaných výsledků, přičemž je nutné najít konsenzus mezi zájmy všech nositelů politiky turismu ze sféry veřejnoprávní, privátní a neziskové*“.³⁰ Z těchto definic lze vyvodit, že utvořit fungující agendu

²⁷ ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník...*, s. 107.

²⁸ Tamtéž, s.539.

²⁹ FREYER, W. *Tourismus, Einführung in die Fremdenverkehrsökonomie*. In: TITTELBAHOVÁ, Šárka. *Tourismus a veřejná správa*. Praha : Grada. 2011, s. 11

³⁰ TITTELBAHOVÁ, Šárka. *Tourismus a...*, s. 11.

politiky cestovního ruchu v dané destinaci nemusí být vůbec jednoduché, vzhledem k množství služeb s ním spojených, a také subjektů, které spolu často nekooperují.

V předchozích kapitolách byl podrobně popsán význam cestovního ruchu zejména v souvislosti s jeho ekonomickým, sociologickým, kulturním či environmentálním přesahem. To se odráží i v cílech politiky cestovního ruchu, které si nositel (stát, EU) stanoví. Cílem může být například „zvýšení počtu návštěvníků“ nebo „ochrana kulturně historického dědictví“. Důležité je, aby byl cíl v souladu nejen se současnými potřebami dané destinace, ale i s globálními cíli. V případě ČR a EU se rovněž projevuje tato hierarchie. Strategie rozvoje cestovního ruchu státu musí korespondovat s cíli a strategiemi stanovenými orgány EU.³¹

Aby bylo možné účinně plnit dané cíle (většinou jsou formulovány ve víceletých strategických dokumentech), je nutné disponovat určitými nástroji k jejich realizaci. Jedná se o nástroje tohoto charakteru:

- **ekonomického** (subvence, daňová zvýhodnění),
- právního (příkazy, nařízení),
- sociálně-komunikativního (ovlivňování veřejného mínění),
- policejního,
- zdravotnického (poznatky o lázeňském cestovním ruchu, prevenci).

Největší váhu mají nástroje ekonomické, na které se zaměří i další části práce, neboť pro zkoumání jiných nástrojů již není v této práci prostor. Mezi ekonomické nástroje lze zařadit dotace a granty, společnou propagaci, bezúročné půjčky, podporu vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu, zavádění kvalitativních standardů, vytváření národních rezervačních a informačních systémů. Důležitým nástrojem jsou také státem provozované marketingové organizace, které zabezpečují komunikaci a destinační marketing, sledují vývoj na trzích, vytvářejí a distribuují propagační materiály, poskytují informace o turistické nabídce, vytvářejí image destinace, poskytují poradenství, apod. Velký význam má také zajišťování statistiky cestovního ruchu.³² Stručně lze tedy shrnout, že ekonomicky zaměřená politika cestovního ruchu disponuje celkem osmi nástroji.

1. Subvence (dotace)
2. Marketingová organizace, propagace
3. Podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu

³¹ Tamtéž, s.19

³² HOLEŠINSKÁ, Andrea a kol. *Politika cestovního ruchu, teoreticko-metodologická východiska*. Brno: Masarykova Univerzita, 2005. 43 s. s. 5-15

4. Zavádění kvalitativních standardů
5. Vytváření národních rezervačních a informačních systémů
6. Zajišťování statistiky cestovního ruchu
7. Bezúročné půjčky
8. Daňová zvýhodnění

Nejnáročnější částí je evaluace účinnosti aplikovaných opatření. Důvodem je nemožnost separace účinků politických opatření pro cestovní ruch od dalších oblastí, která jsou těmito opatřeními nepřímo ovlivněna. Nejčastějšími ukazateli „funkčnosti“ opatření jsou v cestovním ruchu růst HDP, počet nových pracovních míst v cestovním ruchu, vývoj návštěvnosti v regionu, vyvolané investice ze strany soukromého sektoru apod.³³

V ČR pečuje o oblast cestovního ruchu především MMR, které je metodickým a koordinačním orgánem pro všechny subjekty působící v této oblasti. MMR zajišťuje tvorbu a naplňování strategických plánů, poskytuje finanční prostředky, zkrátka plní funkce popsané výše v kapitole.³⁴

EU realizuje agendu cestovního ruchu zejména prostřednictvím jiných politik; nejvýznamnější je regionální politika, jejíž fondy poskytují finanční prostředky pro naplňování stanovených strategických cílů a plánů. Důležitou rolí pro fungování oblasti cestovního ruchu z hlediska ochrany spotřebitele a kvality služeb hraje unijní právo.³⁵

³³ Tamtéž.

³⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Cestovní ruch*. MMR. [online] 2018. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch>>.

³⁵ EVROPSKÁ KOMISE. *Cestovní ruch*. EC.EUROPA. [online] 2018. [cit. 26.5.2018]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/themes/tourism/>.

3 Aplikace politiky cestovního ruchu v ČR a EU

Tato kapitola popisuje konkrétní projevy, cíle a nástroje politiky cestovního ruchu, a to jak na úrovni státu, tak i na úrovni EU. Je jisté, že tyto dvě úrovně se nutně musejí překrývat, protože státní politika musí být v souladu s politikou unijní. Kapitola Politika cestovního ruchu Evropské unie se věnuje zejména popisu fungování regionální politiky jakožto nejvýznamnějšího „aktéra“ v oblasti cestovního ruchu a charakteristikou jednotlivých programových období ve vztahu k ČR. Kapitola Politika cestovního ruchu České republiky se zaměřuje na stručný vývoj cestovního ruchu po roce 1989, na klíčové koncepce, finanční zdroje, atd. Cílem kapitoly je popsat principy evropské a státní politiky cestovního ruchu, které budou následně aplikovány na konkrétní destinace.

3.1 Politika cestovního ruchu Evropské unie

Pro další části této práce je důležité vymezit vztah mezi odvětvím cestovního ruchu a EU z hlediska historického vývoje, popsat politiku cestovního ruchu i další politiky, které EU zajišťuje, a které s odvětvím cestovního ruchu souvisí. Jedná se zejména o regionální politiku a její principy a nástroje.

3.1.1 Agenda a vývoj politiky cestovního ruchu Evropské unie, regionální politika

Snaha začlenit agendu cestovního ruchu do evropských politik a institucí je zřetelná již od počátku integračního procesu v padesátých letech, a to zejména proto, že cestovní ruch přirozeně zasahuje do jiných odvětví a politik, které byly a jsou v rámci evropské integrace prováděny.³⁶ Mezi tyto politiky a oblasti patří zejména regionální politika, která je popsána níže, ochrana spotřebitele, či zavedení společného trhu. Oblast cestovního ruchu se tedy až do roku 1992 objevuje v základních dokumentech evropské integrace pouze zprostředkovaně, nikdy jako samostatné odvětví. Ve zmíněném roce 1992 byl poprvé cestovní ruch uveden jako společná aktivita EU, konkrétně ve třetím článku maastrichtské Smlouvy o Evropské unii, a byl zařazen mezi opatření v oblasti energie, civilní obrany a turismu.³⁷

Z hlediska současného zakotvení agendy cestovního ruchu je důležité zmínit, že v EU neexistuje společná politika cestovního ruchu. Lisabonská smlouva z roku 2009, která novelizovala zakládající smlouvy (nyní existuje Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování Evropské unie), rozdělila jednotlivé politiky do tří oblastí, resp. pravomocí. EU má tedy

³⁶ PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní...*, s. 213.

³⁷ TITTELBAHOVÁ, Šárka. *Turismus a...*, s. 2.

pravomoci výlučné, sdílené a podpůrné, koordinační a doplňkové. Mezi poslední zmiňované je zařazen cestovní ruch.³⁸ Úkolem podpůrných, koordinačních a doplňkových pravomocí je doplnit a podpořit rozvoj dané oblasti bez její plošné harmonizace.³⁹ Nová úprava cestovního ruchu v primárním právu EU je obsažena v článku 195 Smlouvy o fungování Evropské unie.⁴⁰

EU tvoří strategické dokumenty, které mají za úkol popsat aktuální potřeby rozvoje cestovního ruchu a stanovit cíle, kterými tyto potřeby naplní. Tyto dokumenty navazují na dlouhodobé (desetileté), zejména ekonomicky zaměřené strategie EU, a to na Lisabonskou strategii a na strategii Evropa 2020. Poslední takový dokument nese název „Nový politický rámec pro evropský turismus - Evropa jako přední světová destinace turismu“ a je z roku 2010.⁴¹

Regionální politika EU

Cílem této části kapitoly je zejména zdůraznit význam regionální politiky pro rozvoj cestovního ruchu, protože bez této politiky by nebylo možné zrealizovat téměř nic, co si kladou za cíl unijní či státní strategie pro rozvoj cestovního ruchu.

Plnění cílů politiky cestovního ruchu je nejvíce realizováno pomocí finančních nástrojů regionální politiky.⁴² Regionální politika (neboli politika hospodářské a sociální soudržnosti či kohezní politika) je tedy politikou investiční, jejímž hlavním cílem je snížit ekonomické, sociální nebo územní disparity, které se mohou napříč regiony v EU objevovat. Regionální politika podporuje vytváření pracovních míst, konkurenceschopnost, hospodářský růst a udržitelný rozvoj. Tyto investice podporují realizaci aktuální strategie Evropa 2020.⁴³

Rozpočet EU, pomocí kterého se financuje mj. i regionální politika, se nazývá víceletý finanční rámec.⁴⁴ Ten určuje celkovou částku a dílčí částky pro jednotlivé oblasti činnosti, jež by EU mohla během období nejméně pěti (nyní sedmi) let každý rok použít, a v jejichž mezích tedy může přijímat právní závazky. Členské státy v rámci regionální politiky pro každé sedmileté období zpracovávají strategie regionálního rozvoje, které pomáhají připravit programové

³⁸ HAMULÁK, Ondřej. STEHLÍK, Václav. *Praktikum práva Evropské unie. Ústavní základy a soudnictví*. 2. upravené a aktualizované vydání. Praha : Leges. 2013, s. 12-13

³⁹ Tamtéž, s. 13

⁴⁰ Smlouva o fungování Evropské unie.

⁴¹ EVROPSKÁ KOMISE. *Priority nové strategie cestovního ruchu*. EC.EUROPA. [online] 2018. [cit. 26.2.2018]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/policy-overview_en>.

⁴² PALATKOVÁ, Monika. ZICHOVÁ, Jitka. *Ekonomika turismu. Turismus České republiky*. Praha : Grada. 2011, s. 193

⁴³ EVROPSKÁ KOMISE. *Regionální politika*. EC.EUROPA. [online] 2018. [cit. 26.2.2018]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/what/index_cs.cfm>.

⁴⁴ MINISTERSTVO FINANČÍ. *Víceletý finanční rámec*. MFČR. [online] 2005 [cit. 6.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/vicelety-financni-ramec/vicelety-financni-ramec-2007-2013-20231>>.

dokumenty obsahující rozpočet a stanovené cíle a priority pro využívání strukturálních a investičních fondů EU. Naplňováním cílů stanovených v programových dokumentech se v daném programovém období snaží členský stát zároveň plnit cíle stanovené v základních strategických dokumentech EU.⁴⁵

V současné době je aktuální víceletý finanční rámec pro období 2014-2020, kterému předcházelo rozmezí let 2007-2013 a ještě předtím 2000-2006.⁴⁶ Tyto tři rámce se již samozřejmě týkaly a týkají i ČR, která vstoupila do EU v roce 2004. Finanční zdroje, které jsou v rámci víceletého finančního rámce „vložený“ do regionální politiky, se rozdělují do soustavy tzv. evropských strukturálních a investičních fondů. Z těchto fondů potom čerpají finance jednotlivé regiony, a to dle plánů stanovených programovými dokumenty. EU používá pro účely regionální politiky systém regionálního členění NUTS. Každý členský stát je rozdělen do tří úrovní těchto statistických jednotek (dle počtu obyvatel). Pro čerpání z fondů EU se nejvíce využívá region na úrovni NUTS II (cca 800 000 obyvatel) v ČR byly proto vytvořeny tzv. regiony soudržnosti – většinou se jedná o dva a více spojených krajů, například Olomoucký a Zlínský kraj společně tvoří region NUTS II – Střední Morava, viz obrázek.⁴⁷

Obrázek 1 Regiony NUTS II v ČR

Zdroj: Strukturální fondy.cz⁴⁸

⁴⁵ STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Programové dokumenty*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 14.3.2018]. Dostupné na: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>>.

⁴⁶ EUROSROP. *Víceletý finanční rámec*. Euroskop. [online] 2017. [cit. 6.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.euroskop.cz/8904/sekce/vicelety-financi-ramec/>>.

⁴⁷ STRUKTURÁLNÍ FONDY. *NUTS*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 12.3.2018]. Dostupné na: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>>.

⁴⁸ STRUKTURÁLNÍ FONDY. *NUTS*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 12.3.2018]. Dostupné na: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>>.

Již bylo zmíněno, že existuje takzvaná Soustava evropských strukturálních a investičních fondů (ESI), určených k realizaci Společného strategického rámce, která rozlišuje účel jednotlivých fondů. V současné době tuto soustavu tvoří celkem pět fondů, a to:

- Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR),
- Fond soudržnosti (FS),
- Evropský sociální fond (ESF),
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV),
- Evropský námořní a rybářský fond (ENRF).⁴⁹

Na jednotlivé fondy navazují operační programy. Ty obsahují informace o konkrétních cílech, prioritách, podporovaných aktivitách a také specifikují, kdo může o dotaci žádat. V jednotlivých výzvách, které jsou časově omezené, se pak tyto informace dále upřesňují.⁵⁰

3.1.2 Programová období a strategie regionální politiky v ČR v kontextu cestovního ruchu

Předchozí kapitola se zabývala zejména historií a principem fungování regionální politiky. Tato kapitola popisuje jednotlivá programová období, v nichž již působila ČR jako člen EU. Pro každé programové období ČR vytvořila národní strategie pro implementaci regionální politiky. Cílem kapitoly je popsat přístup státu k odvětví cestovního ruchu v těchto strategiích a v operačních programech, které byly na jejich základě vytvořeny.

Následující tabulka slouží ke přehlednění strategií, programových období, jejich cílů, a programových dokumentů, které na jednotlivá období navazují:

⁴⁹ STRUKTURÁLNÍ FONDY. *NUTS*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 12.3.2018]. Dostupné na: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>>.

⁵⁰ VLÁDA ČR. *Operační programy*. Vláda ČR. [online] 2018. [cit. 20.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/strukturalni-fondy/strukturalni-fondy-73340/>>.

Tabulka 1 Přehled programových období

Strategie	Lisabonská strategie, 2000-2010 / Evropa 2020, 2010-2020		
Programové období	2000-2006	2007-2013	2014-2020
Cíle programových období	Cíl 1: Podpora rozvoje a strukturálních změn v zaostávajících regionech	Cíl 1: Konvergence	Cíl 1: Investice pro růst a konkurenceschopnost
	Cíl 2: Podpora ekonomické a sociální konverze strukturálně postižených oblastí	Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	Cíl 2: Evropská územní spolupráce
	Cíl 3: Rozvoj lidských zdrojů	Cíl 3: Evropská územní spolupráce	
Programový dokument ČR	Národní rozvojový plán (2004-2006)	Národní strategický referenční rámec	Dohoda o partnerství

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotaceu.cz.⁵¹

Programové období 2000 - 2006

EU stanovila pro programové období 2000-2006 tři hlavní cíle:

Cíl 1: „Podpora rozvoje a strukturálních změn v zaostávajících regionech“,

Cíl 2: „Podpora ekonomické a sociální konverze strukturálně postižených oblastí“,

Cíl 3: „Rozvoj lidských zdrojů“.

Počátek programového období se pro ČR a dalších devět států nesl zejména v duchu čerpání finanční pomoci z předvstupních nástrojů Phare, jehož cílem bylo napomoci plnění podmínek stanovených pro vstup do EU, ISPA, který byl zaměřen na podporu investičních projektů v oblasti infrastruktury životního prostředí a transevropských dopravních sítí a SAPARD, který poskytoval investice do oblasti zemědělství a na rozvoj venkova. Na předvstupní nástroj ISPA navázal v roce

⁵¹ DOTACE EU. *Programová období*. DOTACE EU. [online] 2019. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <<http://www.dotaceu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR>>.

2004 Fond soudržnosti. Tento fond dodnes slouží zemím, jejichž hrubý národní produkt nedosahuje 90 % průměru Unie.⁵²

Na poslední dva roky programového období (2004-2006) byl v ČR schválen Národní rozvojový plán, který již navazoval na tři cíle programového období. Dokument obsahoval popis současné situace, definoval strategii a vymezil zaměření operačních programů.⁵³

Zatímco cíl 2 a 3 byl zaměřen pouze na rozvoj Prahy, cíl 1 byl plošnější a obsahoval celkem pět operačních programů; pro rozvoj cestovního ruchu byl nejdůležitější Společný regionální operační program; cestovní ruch tvořil v jeho rámci prioritu č.4 - Rozvoj cestovního ruchu - podpora subjektů poskytujících služby pro CR, infrastruktura pro CR. Finanční alokace do této priority činila 144 mil. EUR, přičemž celková alokace do SROP dosahovala výše 407 mil. EUR. Na vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu byl zaměřen OP Rozvoj lidských zdrojů.⁵⁴

Při posuzování stavu odvětví cestovního ruchu se lze mj. opřít o Strategii regionálního rozvoje z roku 2000, v níž byl potvrzen vysoký potenciál pro rozvoj CR v České republice, ale i množství nedostatků, kterými tato oblast trpěla, jako např. nedostatečný legislativní rámec pro podnikání, nekvalitní propagace turismu, neodpovídající infrastruktura, zanedbanost kulturních památek, zdevastovaná krajina.⁵⁵ Na tyto nedostatky se zaměřil právě Národní rozvojový plán. Mezi lety 2004-2006 bylo cílem prioritní osy „Rozvoj cestovního ruchu“ zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářském růstu, zvýšení objemu přímých investic pro rozvoj cestovního ruchu a tvorba nových pracovních příležitostí. Toho mělo být dosaženo především pomocí integrovaného informačního systému na národní úrovni, kontrolního systému garantujícího kvalitu služeb, tvorbou nových produktů cestovního ruchu, rozvojem ubytovacích a stravovacích služeb i navazující infrastruktury. K rozvoji cestovního ruchu v obcích měla sloužit opatření zaměřená na financování aktivit převážně investičního charakteru, která měla přispět k zachování a obnově

⁵² EUROSOP. *Předvstupní nástroje*. Euroskop. [online] 2018. [cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.euroskop.cz/168/sekce/predvstupni-pomoc/>>.

⁵³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní rozvojový plán*. ESFCR. [online] 2018. [cit. 23.4.2018]. Dostupné na:

<<https://www.esfcr.cz/documents/21802/761522/Národní+rozvojový+plán+České+republiky+na+roky+2004+-+2006/48bf5664-b364-4051-ac98-f4cd5263992a>>.

⁵⁴ STAROŇOVÁ, Lucie. *Strukturální politika EU: Programové období 2000–2006 v České republice*. Urbanismus a územní rozvoj, 2007, roč. 10, č. 1, s. 14-19

⁵⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje České republiky. Souhrnný dokument schválený vládou (bod I. usnesení vlády č. 682/2000)*. MMR. [online] 2000 [cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Archiv/Strategie-regionálního-rozvoje-CR-z-roku-2000>>, s. 48

kulturního a přírodního dědictví. V jednotlivých regionech se podpora měla zaměřit na drobné podnikatele a malé podniky v cestovním ruchu.⁵⁶

Dle ex post evaluace Národního rozvojového plánu bylo v rámci priority „Cestovní ruch“ zrealizováno celkem 454 projektů zaměřených na rozvoj služeb cestovního ruchu a 239 projektů, které měly napomoci rozvoji infrastruktury cestovního ruchu. Mezi významný indikátor úspěšnosti intervencí lze zařadit také počet vytvořených stálých lůžek v ubytovacích zařízeních, který se zvýšil o 5 510. Také bylo vystavěno či zrekonstruováno 49 objektů pro agroturistiku. Společný regionální operační program (SROP) hodnotil jednotlivá opatření k naplnění svých priorit z hlediska užitečnosti, účelnosti, účinnosti a udržitelnosti. Veškeré intervence v rámci z priority „Cestovní ruch“ byly vyhodnoceny jako středně účelné, účinné a udržitelné, a užitečnost těchto opatření byla vyhodnocena dokonce jako vysoká.⁵⁷

Obecně lze shrnout, že programové období 2004 – 2006 bylo pro rozvoj oblasti cestovního ruchu v ČR poměrně úspěšné; investice do cestovního ruchu se projeví jako přínosné zejména tím, že napomohly ke srovnávání regionálních disparit.

Programové období 2007 – 2013

V programovém období 2007 – 2013 stanovila EU tři cíle:

Cíl 1: „Konvergence“

Cíl 2: „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“

Cíl 3: „Evropská územní spolupráce“

Cíl Konvergence byl zaměřen na podporu rozvoje regionů s HDP na obyvatele nižším, než 75 % průměru HDP EU. Tento cíl byl financovaný z ERDF, ESF a FS a v ČR pod něj spadaly všechny regiony soudržnosti s výjimkou Prahy. Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost byl zaměřen na „bohatší“ regiony, v případě ČR tedy pouze na Prahu. Cíl Evropská územní spolupráce podporoval přeshraniční spolupráci. ČR bylo v tomto období přiděleno téměř 27 mld. EUR. Celkově se podařilo využít přes 96 % přidělených prostředků.

⁵⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní rozvojový plán*. ESFCR. [online] 2004. [cit. 23.4..2018]. Dostupné na:

<<https://www.esfcr.cz/documents/21802/761522/Národní+rozvojový+plán+České+republiky+na+roky+2004+-+2006/48bf5664-b364-4051-ac98-f4cd5263992a>>.

⁵⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Ex post evaluace Rámce podpory Společenství a jednotných programových dokumentů z programového období 2004 – 2006*. Strukturální fondy. [online] 2011. [cit. 23.5.2018]. Dostupné na:<http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/1387f6d9-4b7a-4aa8-9434-76b383474548/110912_Ex-post_Zaverecna-zprava-ex-post-evaluace.pdf>.

ČR opět vytvořila strategický dokument, podporující implementaci regionální politiky EU, zvaný Národní strategický referenční rámec, v jehož rámci si v návaznosti na cíle Programového období určila tyto strategické cíle:

- I. Strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika,
- II. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost,
- III. Strategický cíl: Atraktivní prostředí,
- IV. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území.

Tyto cíle byly naplňovány prostřednictvím osmi tematických operačních programů a sedmi regionálních operačních programů, např. ROP NUTS II Střední Morava. Většina těchto ROP měla cestovní ruch jako jednu z prioritních oblastí, a příslušné ROP budou podrobněji popsány v dalších kapitolách jakožto důležití podporovatelé vybraných destinací. Dvěma vlastními OP disponovala Praha a devět programů bylo zaměřeno na zmíněnou přeshraniční spolupráci, která má samozřejmě také význam pro cestovní ruch (např. budování cyklostezek).⁵⁸

Silné a slabé stránky oblasti cestovního ruchu jsou v Národním strategickém referenčním rámci z roku 2007 charakterizovány podobně jako ve strategii z roku 2004. Opět je zmíněn vysoký potenciál a pozitivní vliv na ekonomiku státu. Mezi pozitivní fakta patří nárůst příjezdového turismu, v roce 2006 to bylo 100 milionů návštěvníků či turistů. Mezi hlavní problémy patřila vysoká sezónnost, nevyužívání potenciálu zejm. v oblasti kultury a lázeňství, špatný stav památek, nedostatečná infrastruktura či nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců. Významným problémem je také přetrvávající nízká úroveň partnerství mezi veřejnoprávními a podnikatelskými subjekty, obcemi, kraji a státem a nedostatečný rozvoj přeshraničního partnerství.⁵⁹

Cestovní ruch byl zařazen do I. Strategického cíle: Konkurenceschopná česká ekonomika jako priorita C: „Udržitelný rozvoj cestovního ruchu a využití potenciálu kulturního bohatství.“ Cílem priority bylo zvýšení podílu cestovního ruchu v ekonomice jednotlivých regionů i ČR jako celku, a to pomocí intenzivnějšího využití potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu, včetně rozvoje kulturního dědictví. Klíčové intervence se zaměřily na udržitelný rozvoj stávajících atraktivit, využívání přírodního a kulturního bohatství a kulturního dědictví, výstavbu základní a doprovodné infrastruktury. Podporována byla tvorba a nabídka produktů, programů a aktivit

⁵⁸ STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Programové období 2007 - 2013*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 23.5.2018]. Dostupné na: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013>>.

⁵⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní strategický referenční rámec 2007 – 2013*. Dotace-old. [online] 2007. [cit. 23.5.2018]. Dostupné na: <<http://dotace-old.proddomain.cz/getmedia/c81992d9-a5a7-4382-a859-a7ec13e9d654/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CJ-cervenec>>.

regionálního a nadregionálního významu, využití movitého i nemovitého kulturního dědictví, rozvoj infrastruktury pro kulturní služby a zlepšení nabídky těchto služeb. Byly podporovány aktivity s přímým růstovým ekonomickým a sociálním efektem (vytváření pracovních míst, tvorba HDP) i s nepřímým efektem (posilování sociální soudržnosti regionů a zatraktivnění regionů pro obyvatele, návštěvníky a investory).⁶⁰

K plnění cílů rozvoje cestovního ruchu bylo nejvíce finančních prostředků alokováno do Regionálních operačních programů (NUTS II) a do Integrovaného operačního programu, který podporoval cestovní ruch na národní úrovni. Projekty cestovního ruchu byly ovšem realizovány i v rámci ostatních operačních programů, lze jmenovat např. OP Životní prostředí, OP Doprava, atd. Celková částka určená na projekty podporující cestovní ruch činila v rámci ROP a IOP více než 39 miliard Kč. Zrealizováno bylo 1509 projektů, z nichž 846 bylo zaměřeno na rekonstrukce a výstavbu základní a doprovodné infrastruktury, 250 na rekonstrukci kulturně historických památek a zachování přírodních lokalit a 232 na marketing cestovního ruchu.⁶¹

Programové období 2007-2013 bylo, podobně jako to předchozí, významným přínosem pro rozvoj cestovního ruchu v ČR. Cestovní ruch byl jednou z priorit rozvoje za účelem vyrovnání regionálních disparit. Nejvýznamnějšími nositeli finanční podpory této oblasti byl Integrovaný operační program a Regionální operační programy. Nejvíce prostředků se vynaložilo na rozvoj infrastruktury cestovního ruchu.

Programové období 2014–2020

Cíle pro aktuální programové období jsou následující:

1. Investice pro růst a konkurenceschopnost (97,6 % rozpočtu). Cíl je financován z fondu ERDF, ESF a Fondu soudržnosti.
2. Evropská územní spolupráce (2,4 % rozpočtu). Tento cíl byl ustanoven již pro období 2007-2013 a nadále je financován z fondu ERDF.

Pro ČR byly vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 miliard eur a byl přijat strategický dokument s názvem Dohoda o partnerství. Počet cílů se na rozdíl od předchozího dokumentu zúžil na dva, a to Evropská územní spolupráce a Investice pro růst a zaměstnanost.⁶²

⁶⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní strategický referenční rámec 2007 – 2013*. Dotace-old. [online] 2007. [cit. 23.5.2018]. Dostupné na: <<http://dotace-old.proddomain.cz/getmedia/c81992d9-a5a7-4382-a859-a7ec13e9d654/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CJ-cervenec>>.

⁶¹ VYSTOUPIL, Jiří, HAUER, Martin. *Politika cestovního ruchu v letech 2007-2013 a její očekávané možnosti v letech 2014-2020*. In KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. (eds.) *XVII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. Sborník příspěvků. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 777-785

⁶² EUROSOP. *Dohoda o partnerství*. Euroskop. [online] 2018. [cit. 28.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020>>.

V tomto období není cestovní ruch zahrnutý jako tematický cíl v nařízeních ohledně evropských strukturálních a investičních fondů, protože spíše než cíl představuje prostředek, resp. sektor. Komise alespoň zveřejnila tematické pokyny pro to, jak do cestovního ruchu investovat, a doporučuje, aby investice:

- byly sladěné s jedním nebo více tematickými cíli a investičními prioritami,
- svým zaměřením souvisely s analýzou SWOT příslušných národních /regionálních/nadnárodních operačních programů,
- byly zaměřeny na lepší zhodnocení kulturního a turistického bohatství,
- podporovaly inovaci a diverzifikaci v oblasti produktů, procesů a služeb, a také specializaci pro tržní podniky za účelem překonání závislosti na nízké přidané hodnotě a dočasných pracovních silách a zajištění ekonomické aktivity a pracovních míst i mimo turistickou sezónu,
- byla hlavní pozornost směřována na ztrojnásobení kapacity excelence, inovace a internacionalizace malých a středních podniků a klastrů,
- byl kladen důraz na podporu podnikání a zakládání nových společností.⁶³

Cestovní ruch je dílčí součástí jiných priorit směřujících k regionálnímu rozvoji, podpoře konkurenceschopnosti podniků, je zmiňován v souvislosti s ochranou přírodních a kulturních hodnot a se snižováním územních disparit. Částečně je cestovní ruch podporován z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, spadajícího do zemědělské politiky.⁶⁴ Podporu rozvoje cestovního ruchu lze realizovat také pomocí několika evropských iniciativ. K říjnu 2018 je evidováno celkem 188 projektů, které se týkají rozvoje cestovního ruchu; jedná se zejména o revitalizaci kulturních památek. Převážná část projektů je pod záštitou Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) a většina je ve stádiu realizace, nejsou tedy ještě dokončeny.⁶⁵

⁶³ EVROPSKÁ KOMISE. *Cestovní ruch v programovém období 2014-2020*. EC.EUROPA. [online] 2018. [cit. 28.5.2018]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/themes/tourism/>.

⁶⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství*. Strukturální fondy.[online] 2018. [cit. 28.5.2018]. Dostupné na: <[http://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-\(4-revize-brezen-2018\).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf](http://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-(4-revize-brezen-2018).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf)>.

⁶⁵ DOTACE EU. *Mapa projektů 2014-2020*. DOTACE EU. [online] 2018. [cit. 18.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Mapa-projektu?search=&Theme=7®ion=0&period=20142020&program=0&priorAx=0&Grant=0&rok=0>>.

3.2 Politika cestovního ruchu České republiky

Státní politika cestovního ruchu zastřešuje politiky regionální a místní, stanovuje globální cíle a tvoří pravidla a prostředky k jejich naplňování. Zodpovídá za tvorbu zákonů upravujících jednotlivé činnosti. Podporuje další nositele politiky cestovního ruchu, a to zejména regionální a místní samosprávy a podnikatele. Státní politika cestovního ruchu musí být v souladu s unijními cíli, stanovenými pro tuto oblast. Pečuje rovněž o účinné čerpání prostředků z unijních strukturálních fondů.⁶⁶

Co se týče konkrétních veřejnosprávních subjektů, na utváření politiky cestovního ruchu se podílí určitým způsobem každý z nich. Obě komory Parlamentu mají zřízené podvýbory pro cestovní ruch. Vláda svůj přístup k politice cestovního ruchu deklaruje prostřednictvím programových prohlášení. Zastřešujícím orgánem cestovního ruchu je MMR, které spolu s dalšími ministerstvy (např. Ministerstvo školství, Ministerstvo kultury, Ministerstvo dopravy) odpovídá mj. za plnění opatření Koncepce státní politiky cestovního ruchu (vždy pro konkrétní období, v současnosti je zde návaznost na sedmiletá programová období EU). Kraje pečují o rozvoj cestovního ruchu v rámci samostatné působnosti. Jedná se o zpracování koncepčních dokumentů, zajištění marketingových aktivit, koordinaci turistických informačních center, sběr dat atd. Podobnou funkci mají i obce. Ty, které mají statut města, iniciují zejména vznik organizací destinačního managementu (např. Český Krumlov).⁶⁷

Z počtu nositelů politiky cestovního ruchu je patrné, že sjednotit všechny zájmy v jedinou koncepci, která by navazovala na unijní či na globální cíl, může být pro státy často velkou výzvou. Cílem je vytvořit komplexní politiku cestovního ruchu s důrazem na jeho udržitelný rozvoj.

3.2.1 Agenda a vývoj politiky cestovního ruchu v České republice

Cestovní ruch prošel od roku 1989 výraznou transformací. Vzhledem k tomu, že se v kontextu událostí a změn po tomto roce nejednalo o klíčovou politiku, byla snaha o její regulaci minimální. Navíc zde byl velký nárůst příjezdového cestovního ruchu z důvodu otevření hranic. Cestovní ruch si tak, dá se říci, „žil svým vlastním životem“, a to až do roku 1997, kdy na základě propadu návštěvnosti vláda začala realizovat koncepční politiku cestovního ruchu.⁶⁸

Přestože o koncepční státní politice cestovního ruchu lze tedy hovořit až v druhé polovině 90. let, i první polovina přinesla několik významných změn. Cestovní ruch mělo tehdy v gesci

⁶⁶ TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a...*, s. 63.

⁶⁷ Tamtéž, s. 54-62.

⁶⁸ Tamtéž, s. 64.

Ministerstvo hospodářství, kterému se podařilo zrealizovat některá opatření, např. vydávání osvědčení k průvodcovské činnosti či zřízení příspěvkové organizace k realizaci propagačních a marketingových aktivit - České centrály cestovního ruchu (Czech Tourism). K nejdůležitějším koncepčním aktivitám a úspěchům druhé poloviny 90. let patří:

- zpracování Koncepce státní politiky cestovního ruchu (1999),
- tvorba a realizace zákona č. 159/1999 Sb. o podnikání v některých službách cestovního ruchu (cestovních kanceláří a agentur),
- zpracování Sektorového operačního programu Cestovního ruchu a lázeňství,
- vytvoření Státního programu podpory cestovního ruchu,
- rozšíření aktivit České centrály cestovního ruchu,
- spolupráce s věcně příslušnými subjekty při přípravě satelitního účtu cestovního ruchu za ČR,
- aktivnější role ČR v mezinárodních organizacích cestovního ruchu, jichž je ČR členem (především ve Světové organizaci cestovního ruchu, kde se ČR v r. 1999 stala členem Výkonné rady této organizace),
- Vyhláška MMR č. 295/2001 Sb., o provádění a obsahové náplni zkoušky odborné způsobilosti pro výkon průvodcovské činnosti v oblasti cestovního ruchu (účinná od 1. 10. 2001).

V tomto období se již ČR pomalu připravovala na vstup do EU. Tomu se přizpůsobila zmíněná Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2002-2007, která již byla více sladěna s unijními koncepcemi.⁶⁹

Od roku 2007 už jsou národní koncepce státní politiky cestovního ruchu maximálně sladěny s programovými dokumenty, které jsou nutné k tomu, aby stát získal finance na projekty z evropských fondů. Posledními dvěma dokumenty, které vytvořilo MMR, jsou Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013 a Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014–2020.⁷⁰ Popis všech tří koncepcí viz kapitola 3.2.2.

⁶⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2002-2007*. DOTACE EU. [online] 2002. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <http://dotaceeu.cz/getmedia/42c3210a-7a66-4e45-b0e8-805c747df30e/1090851191koncepce_42c3210a-7a66-4e45-b0e8-805c747df30e.pdf>.

⁷⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2014-2020*. MMR. [online] 2018. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/getmedia/01144b63-0600-43c1-9bf5-cdd487c313fb/MMR-Cestovni-ruch-v-Ceske-republice.pdf>>.

Pro doplnění je vhodné uvést některou platnou legislativu, která se týká oblasti cestovního ruchu. Kromě již zmíněného zákona 159/1999 Sb. o podnikání v některých službách cestovního ruchu (novelizovaného v roce 2018) se cestovního ruchu týká např. Nový občanský zákoník č. 89/2012, Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání či Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.⁷¹

3.2.2 Koncepce politiky cestovního ruchu v České republice

Tato kapitola stručně pojednává o koncepcích cestovního ruchu, které byly vytvořeny za účelem hodnocení stavu a následného zkvalitnění oblasti CR v ČR. Cílem kapitoly je zajistit určitou kontinuitu práce, aby byla patrná návaznost na evropské koncepce.

První významnou koncepcí byla Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2002-2007. Tato koncepce již brala v potaz blížící se vstup ČR do EU, a proto jedním z jejích celkem třinácti cílů bylo „zabezpečení aproximace práva EU v oblasti cestovního ruchu do právního systému ČR“ a „vytvoření systému pro přijímání finanční podpory EU (strukturální fondy) v oblasti cestovního ruchu“. Další cíle byly orientovány na problematiku legislativy, na zvyšování makroekonomických ukazatelů (devizové příjmy, zaměstnanost v CR), na vzdělávání pracovníků, podporu ekologicky šetrných forem cestovního ruchu, nebo na zkvalitnění marketingu. Co se týče finanční podpory v tomto období, do roku 2004 byla implementace státní politiky a realizace jednotlivých opatření financována z Programu obnovy venkova, ze Státního fondu podpory cestovního ruchu a z předvstupních fondů EU – Phare a SAPARD. Od roku 2004 byl hlavním finančním zdrojem evropský Společný regionální operační program.⁷²

Pro období 2007-2013 tedy ČR připravila Koncepci státní politiky cestovního ruchu a zároveň programový dokument zvaný Národní strategický referenční rámec. Koncepce státní politiky pro toto období si stanovila čtyři priority:

- Priorita 1: Konkurenceschopnost národních a regionálních produktů cestovního ruchu
- Priorita 2: Rozšiřování a zkvalitnění infrastruktury a služeb cestovního ruchu
- Priorita 3: Marketing cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů

⁷¹ AČČKA. *Legislativa v cestovním ruchu*. AČČKA. [online] 2018. [cit. 18.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.accka.cz/stranka/zakony-a-dokumenty/zakony/12092>>.

⁷² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2002-2007*. DOTACE EU. [online] 2002. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <http://dotaceeu.cz/getmedia/42c3210a-7a66-4e45-b0e8-805c747df30e/1090851191konceptce_42c3210a-7a66-4e45-b0e8-805c747df30e.pdf>.

- Priorita 4: Vytváření organizační struktury cestovního ruchu⁷³

K nástrojům plnění těchto priorit patřily nástroje v gesci MMR. Těmi nejdůležitějšími byly nástroje evropské regionální politiky, tedy Integrovaný regionální operační program a Program přeshraniční spolupráce, dále Národní program podpory cestovního ruchu a agentura Czech Tourism. Důležité byly také Regionální operační programy (ROP), zaměřené na podporu jednotlivých regionů a další programy, které měla v gesci jiná ministerstva, např. Ministerstvo školství či Ministerstvo dopravy. Největším státním zdrojem byl Národní program podpory cestovního ruchu, který fungoval v letech 2010-2016. Nejvíce prostředků si vyžádala priorita 2 - Rozšiřování a zkvalitňování infrastruktury a služeb cestovního ruchu (7,1 mld. Kč). V celkovém shrnutí lze konstatovat, že období let 2007-2015 bylo obdobím největší podpory cestovního ruchu z veřejných prostředků v historii novodobé ČR. Na této podpoře zhruba 6 700 projektů ve výši více než 54 mld. Kč se podílela desítka ministerstev a 14 krajů, které dohromady využily 14 nástrojů, resp. programů podpory, v rozhodující míře z fondů EU.⁷⁴

Aktuální strategický dokument, Koncepce státní politiky cestovního ruchu pro období 2014-2020, je v souladu s cíli programového dokumentu zvaného Dohoda o partnerství. Nutno ale poznamenat, že v současném období není cestovní ruch přímo zahrnut mezi priority regionální politiky. To samozřejmě neznamená, že jeho rozvoj není nadále rozvíjen skrze jiné politiky a operační programy (např. OP Doprava).⁷⁵ Cílem této koncepce je „*zvýšení konkurenceschopnosti celého odvětví cestovního ruchu na národní i regionální úrovni a udržení jeho ekonomické výkonnosti jako důsledek dosažení rovnováhy mezi ekonomickým, socio-kulturním, environmentálním a regionálním rozvojem.*“⁷⁶ Na základě tohoto cíle vznikly opět čtyři priority:

- Priorita 1 – Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu
- Priorita 2 – Management cestovního ruchu

⁷³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2007-2013*. MMR. [online] 2007. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <https://www.mmr.cz/MMR/media/MMR_StaryWeb/import/Cestovn%c3%ad%20ruch/Koncepce%20a%20strategie/Koncepce%20st%c3%a1tn%c3%ad%20politiky%20cestovn%c3%adho%20ruchu%20v%20c4%8cR%20na%20III-Koncepce_7-11-07.pdf>.

⁷⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Zpráva o plnění Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2007-2013*. MMR. [online] 2015. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch/Koncepce-Strategie/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na>>.

⁷⁵ STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Dohoda o partnerství*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020/Dohoda-o-partnerstvi>>.

⁷⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2014-2020*. MMR. [online] 2018. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/getmedia/01144b63-0600-43c1-9bf5-cdd487c313fb/MMR-Cestovni-ruch-v-Ceske-republice.pdf>>.

- Priorita 3 – Destinační marketing
- Priorita 4 - Politika cestovního ruchu a ekonomický rozvoj⁷⁷

Lze shrnout, že poslední Koncepce státní politiky cestovního ruchu je zaměřena zejména na zkvalitnění řízení organizací destinačního managementu a obecně na zkvalitnění služeb s ohledem na udržitelnost celé koncepce a na využití inovativních nástrojů. Na základě Zprávy o plnění Koncepce státní politiky cestovního ruchu z roku 2017 lze říci, že jednotlivé priority (a jejich konkrétní akční plány) jsou prozatím poměrně úspěšně naplňovány. Přes skutečnost, že cestovní ruch již na rozdíl od předchozího programového období nepatří do priorit regionální politiky EU, mají některé zrealizované projekty přesah do této oblasti. V rámci Integrovaného regionálního operačního programu byly například zrealizovány projekty na revitalizaci památek. Opět funguje Program přeshraniční spolupráce. Další podpora jde z MMR, agentury Czech Tourism, Národního programu podpory cestovního ruchu, či dalších ministerstev.

3.2.3 Nástroje státní politiky cestovního ruchu

V kapitole pojednávající o cílech a nástrojích cestovního ruchu bylo zmíněno, že tato práce se bude zabývat zejména ekonomickými nástroji politiky cestovního ruchu. Tato kapitola stručně popíše nástroje, kterými stát disponuje, a které využívá k plnění cílů popsanych ve strategických dokumentech.

1. Subvence (dotace)

Z předchozích kapitol vyplývá, že stát využívá systém dotací k naplňování cílů koncepcí. Největší podíl dotací zajišťuje a zprostředkovává gestor oblasti cestovního ruchu, MMR. Ze státních zdrojů lze jmenovat Státní fond podpory cestovního ruchu či Národní program podpory cestovního ruchu. Nejvýznamnější zdroj, zprostředkovaný právě MMR, jsou potom fondy EU. Menší podíl na dotování cestovního ruchu potom mají další fondy a programy jednotlivých ministerstev, zejména Ministerstvo kultury, Ministerstvo životního prostředí či Ministerstvo dopravy.

2. Marketingová organizace, propagace

ČR zajišťuje svou propagaci jako celku i propagaci jednotlivých destinací, poradenství, pomoc s destinačním managementem prostřednictvím České centrály cestovního ruchu- agentury Czech Tourism.

⁷⁷ Tamtéž.

3. Podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu

Také vzdělávání pracovníků je nejčastěji realizováno agenturou Czech Tourism, která pořádá různé kurzy a vydává odborné vzdělávací publikace. Jako podporu vzdělávání ze strany státu lze také chápat podporu středoškolských vzdělávacích oborů se zaměřením na cestovní ruch.⁷⁸

4. Zavádění kvalitativních standardů

Pro tento účel byl pod záštitou MMR vytvořen tzv. Český systém kvality služeb, který zajišťuje standardizaci služeb a jejich následnou certifikaci. Certifikát mohou získat stravovací a ubytovací zařízení, turistická informační centra, atraktivita cestovního ruchu, cestovní kanceláře a agentury, lyžařské resorty či organizace destinačního managementu.⁷⁹

5. Vytváření národních rezervačních a informačních systémů

V ČR funguje takzvaný Koordinovaný informační systém (KIS) nesoucí název CZECOT. Jedná se o turistický portál propagující cestovní ruch ČR, jehož hlavními výhodami jsou aktuálnost informací, možnost vyhledávání podle termínu a konkrétního zájmu, či možnost přímé rezervace či zakoupení jednotlivých služeb cestovního ruchu.⁸⁰

6. Zajišťování statistiky cestovního ruchu

Nejvíce statistik cestovního ruchu lze najít na stránkách Českého statistického úřadu, který sdružuje i statistiky ze Satelitního účtu cestovního ruchu.⁸¹

7. Bezúročné půjčky

V současné době jsou poskytovány bezúročné půjčky podnikatelům působícím v cestovním ruchu prostřednictvím programu EXPANZE spadajícího do Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Bezúročné půjčky jsou tedy iniciovány ze strany EU. Gestorem programu je Ministerstvo průmyslu a obchodu.⁸²

⁷⁸ CZECH TOURISM. *Vzdělávání v cestovním ruchu*. CzechTourism. [online] 2018 [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.vzdelavani.czechtourism.cz/>>.

⁷⁹ ČESKÝ SYSTÉM KVALITY SLUŽEB. *Jak funguje ČSKS*. ČSKS. [online] 2018 [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.csks.cz/cs/o-ceskem-systemu-kvality-sluzeb/>>.

⁸⁰ CZECOT. *Informace o systému*. Czecot. [online] 2018 [cit. 30.10.2018]. Dostupné na: <<https://www.czecot.cz/>>.

⁸¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky cestovního ruchu*. ČZSO. [online] 2018 [cit. 30.10.2018]. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr>.

⁸² MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Program Expanze*. MPO. [online] 2018 [cit. 30.10.2018]. Dostupné na: <<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/program-expanze-bezurocne-uvery-pro-male-a-stredni-podnikatele--230080/>>.

8. Daňová zvýhodnění

Asi nejvýznamnějším daňovým zvýhodněním v oblasti cestovního ruchu je snížená sazba DPH na ubytovací a stravovací služby. Snížená sazba v současné době činí 15 %.⁸³

Z tohoto výčtu vyplývá, že ČR disponuje všemi jmenovanými nástroji ekonomické stránky politiky cestovního ruchu, které aktivně využívá k tomu, aby byly zrealizovány stanovené cíle.

⁸³ JAK PODNIKAT. *Sazby DPH v cestovním ruchu*. Jak podnikat. [online] 2018 [cit. 30.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.jakpodnikat.cz/dph-sazby.php>>.

4 Charakteristika vybraných destinací cestovního ruchu

Tato kapitola se již věnuje konkrétním destinacím cestovního ruchu, na něž budou aplikovány poznatky z předchozích kapitol, týkající se rozvoje cestovního ruchu pomocí politiky ČR a EU. První část kapitoly se zabývá zdůvodněním výběru tří destinací cestovního ruchu a stručným popisem jejich významu v kontextu státním i evropském. Další podkapitoly se pak věnují podrobněji každé destinaci zvlášť, a zabývají se zejména jejich managementem, financováním, vlivem evropských i státních zdrojů. Cílem kapitoly je podrobně charakterizovat destinace a vytvořit tak tři případové studie, které ukáží, nakolik jsou destinace cestovního ruchu v ČR ovlivněny evropskou a státní politikou cestovního ruchu.

4.1 Zdůvodnění výběru destinací

Pro potřeby této práce bylo důležité zvolit vhodné destinace, které jsou v ČR známé, mají vysokou návštěvnost a jsou každá zaměřená na jiný typ turismu.

Jedná se o tyto destinace:

- Český Krumlov jakožto zástupce kulturní destinace,
- Lednicko-valtický areál jakožto zástupce kulturní krajiny,
- Český ráj jakožto zástupce přírodní destinace.

Destinace byly zvoleny na základě vyváženosti z hlediska krajinné typologie, podobnosti z hlediska atraktivity, návštěvnosti a faktu, že všechny disponují organizací destinačního managementu, která chod destinace aktivně řídí. Tato tvrzení se opírají zejména o dlouhodobé analýzy agentury Czech Tourism.⁸⁴

První z uvedených, Český Krumlov, je tzv. kulturní destinací. Jedná se o geografickou oblast s vysokou koncentrací kulturních atraktivit (památky, divadla, muzea), které jsou hlavním motivem návštěvy dané oblasti.⁸⁵ Roční návštěvnost Českého Krumlova činí více než 1,6 milionu návštěvníků. Jedním z hlavních důvodů je fakt, že historické centrum města je zařazeno mezi památky UNESCO. Dalším motivem, a to zejména pro zahraniční návštěvníky, je dobrá dostupnost z hlavního města Prahy. Český Krumlov se tak ihned po hlavním městě stává druhou nejvyhledávanější destinací v ČR, díky čemuž samozřejmě město i stát prosperují, ale je zde zároveň velké riziko ztráty autenticity destinace; Český Krumlov se může postupně stát čistě

⁸⁴ CZECHTOURISM. *Analýzy a statistiky návštěvnosti a atraktivity destinací*. CzechTourism. [online] 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <<http://www.czechtourism.cz/institut-turismu/aktuality/>>.

⁸⁵ ARTSLEXIKON. *Kulturní destinace*. Artslexikon.cz. [online] 2015. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Destinace_kulturniho_turismu>.

turistickou atraktivitou, a nikoli místem pro kvalitní život obyvatel. Město má z těchto důvodů propracované strategie dalšího rozvoje a pečuje o něj organizace destinačního managementu.⁸⁶

Druhou zvolenou destinací je Lednicko-valtický areál. Jedná se o kulturní krajinu, tedy typ krajiny, která je záměrně komponovaná člověkem, ale zachovává si přírodní ráz. Nejčastěji se jedná o parky a zahrady.⁸⁷ Stejně jako Český Krumlov je tato významná turistická destinace zapsána v seznamu světového dědictví UNESCO, a to již od roku 1996. Díky tomu se velmi zvýšila návštěvnost, v loňském roce o 180 tisíc návštěvníků. Lednicko-valtický areál je navíc považován za nejrozsáhlejší komponovanou krajinu na světě, což jí také přidává na atraktivitě, a to zejména u zahraničních návštěvníků.⁸⁸

Poslední vybranou destinací je Český ráj jakožto zástupce krajiny přírodní. Jedná se o mimořádně členitou a rozmanitou oblast, rozkládající se severovýchodně od Prahy. Nejvíce ji charakterizují vyvěřelé horniny, které utvářejí celou krajinu. V roce 1955 se některé plochy Českého ráje staly Chráněnou krajinnou oblastí (CHKO).⁸⁹ V roce 2005 byl Český ráj jakožto světově významný geopark zařazen do světového dědictví UNESCO. Jedná se o velmi specifické a turisticky atraktivní území.⁹⁰ Co se týče návštěvnosti, její monitoring byl prováděn v 65 turistických atraktivitách, které v roce 2017 navštívilo v celkovém součtu 1 825 143 turistů, což je přibližně 4 % nárůst oproti roku 2016.⁹¹

4.2 Destinace Český Krumlov

Český Krumlov, město ležící v Jihočeském kraji, je, jak již bylo zmíněno, jednou z nejnavštěvovanějších destinací městského typu (společně s Prahou a Karlovými Vary) v ČR. Žije zde zhruba 13 000 obyvatel. Po hlavním městě disponuje Český Krumlov nejvyšší hodnotou potenciálu cestovního ruchu v ČR. Turistická intenzita je zde velmi vysoká a řadí tak Český

⁸⁶ JEDLIČKOVÁ, Marta. *Český Krumlov chce zůstat místem pro život*. TTG. [online] 2016. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.ttg.cz/cesky-krumlov-chce-zustat-mistem-pro-zivot/>.

⁸⁷ ARTSLEXIKON. *Kulturní krajina*. Artslexikon. [online] 2012. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: http://www.artslexikon.cz/index.php?title=Krajina_kulturni.

⁸⁸ ČTK. *Lednicko-valtický areál*. Týden. [online] 2017. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/unesco-zvysilo-lednicko-valtickemu-arealu-navstevnost-i-investice_457587.html.

⁸⁹ ČESKÝ RÁJ. *Informace o destinaci*. Český-ráj. [online] 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.info/cs/o-regionu/informace-o-regionu.html>.

⁹⁰ GEOPARK ČESKÝ RÁJ. *Informace geoparku*. Geopark český ráj. [online] 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.geoparkceskyraj.cz>.

⁹¹ ČESKÝ RÁJ. *Monitoring návštěvnosti*. Český-ráj. [online]. 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/monitoring-navstevnosti/>.

Krumlov mezi destinace s významnou turistickou aktivitou, která je srovnatelná jen s horskými či lázeňskými destinacemi.⁹²

Cestovní ruch a kultura jsou ústředními „tématy“ města; v historickém centru je k vidění na 300 památkově chráněných objektů, druhý největší hradní a zámecký komplex v ČR, to vše zapsané od roku 1992 v seznamu Světového dědictví UNESCO. Dále se město pyšní nejstarším barokním divadlem na světě, nachází se zde mnoho muzeí a galerií, během roku lze navštívit pět hudebních festivalů a jeden festival divadelní. Český Krumlov je také významnou destinací pro kongresový a incentivní turismus; jsou zde kvalitní konferenční prostory a 4* a 5* hotely. Návštěvnost doplňuje také množství okolních přírodních atraktivit, možnost vodní turistiky na řece Vltavě, blízkost CHKO Blanský les a NP Šumava.⁹³

Co se týče sekundární nabídky cestovního ruchu, město k roku 2015 disponovalo více než 4 500 lůžky v jednotlivých ubytovacích zařízeních, a zhruba 8 600 místy k sezení ve 160 stravovacích zařízeních. Ke stejnému roku bylo v Českém Krumlově díky aktivitám cestovního ruchu zaměstnaných 3 082 osob. Podnikatelských subjektů, působících v oblasti cestovního ruchu (nejčastěji ubytování a stravování), bylo evidováno 531 z celkových 3 062. K rozvoji cestovního ruchu ve městě výrazně přispělo i založení Českokrumlovského rozvojového fondu, s.r.o. Pod záštitou Fondu byla v roce 2001 založena i organizace destinačního managementu Český Krumlov Tourism. Ta společně s Infocentrem úzce spolupracuje s vedením města a v těsné koordinaci s pracovníky odboru kultury, vnějších vztahů a tiskovým mluvčím zajišťuje oficiální management cestovního ruchu města a plní úkoly v souladu se svým posláním: koordinace, podpora a rozvoj cestovního ruchu v Českém Krumlově a okolí.⁹⁴

Cestovní ruch je pro město významným zdrojem příjmů, ale jeho intenzita přináší i mnohá negativa, se kterými je nutno pracovat při tvorbě strategických koncepcí. Mezi ta patří zejména komercializace cestovního ruchu, hrozba ztráty autenticity a překročení únosné kapacity místa. S tím se pojí i negativní vztah místních obyvatel k cestovnímu ruchu. Problémem je také nedostatečná kooperace mezi jednotlivými subjekty cestovního ruchu (což má na starosti právě Český Krumlov Tourism).⁹⁵

⁹² ČESKÝ KRUMLOV. *Analýza přínosů cestovního ruchu a strategie rozvoje cestovního ruchu v Českém Krumlově*. Český Krumlov. [online] 2015. [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <<http://data.ckrumlov.cz/files/6435-analyza-prinosu-cr-v-ceskem-krumlove-zavery-analiticke-casti.pdf>>.

⁹³ ČESKÝ KRUMLOV. *Základní informace o městě z hlediska turismu*. Český Krumlov. [online] 2018 [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.ckrumlov.info/docs/cz/zakinf.xml>>.

⁹⁴ ČESKÝ KRUMLOV. *Destinační management a jeho poslání*. Český Krumlov [online] 2018. [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.ckrumlov.info/docs/cz/dstman.xml>>.

⁹⁵ ATTL, Pavel a kol. *Analýza přínosů cestovního ruchu a strategie rozvoje cestovního ruchu v Českém Krumlově*. Praha. [online] 2015. [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <<http://data.ckrumlov.cz/files/6434-analyza-prinosu-cr-v-ceskem-krumlove-analyticka-cast.pdf>>.

Následující tabulka shrnuje pozitiva a negativa cestovního ruchu v Českém Krumlově:

Tabulka 2 Analýza vlivů cestovního ruchu v Českém Krumlově

Pozitiva	Negativa
Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu	Vztah místních obyvatel k cestovnímu ruchu
Soustavná a intenzivní péče o kulturní památky	Komercializace cestovního ruchu
Moderní přístupy k rozvoji cestovního ruchu (destinační management)	Nedostatečná kooperace mezi jednotlivými subjekty cestovního ruchu
Založení Českokrumlovského rozvojového fondu, s.r.o.	

Zdroj: Vlastní zpracování dle Analýzy přínosů cestovního ruchu a strategie rozvoje cestovního ruchu v Českém Krumlově.⁹⁶

Vliv unijní politiky na rozvoj destinace

V předchozích kapitolách byl vysvětlen vývoj regionální politiky ve vztahu k ČR, principy tvorby strategických koncepcí, fondů a operačních programů. V návaznosti na tyto znalosti zde budou stručně popsány jednotlivé programy, které měly zásadní vliv na rozvoj cestovního ruchu v Českém Krumlově. Data vycházejí z Regionálního informačního servisu, spravovaného MMR. Ten obsahuje databázi všech zrealizovaných projektů od předvstupního období až po současnost. Projekty byly realizované pod těmito programy:

⁹⁶ Tamtéž

Tabulka 3 Projekty podpořené EU v Českém Krumlově

Období	Program	Počet projektů	Výše dotace (Kč)
Předstrukturální	Phare	2	13 654
2004-2006	INTERREG	4	9 750 000
	Společný regionální operační program	1	8 926 160
2007-2013	ROP NUTS II Jihozápad	11	101 728 246
	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	1	3 178 545
	OP Lidské zdroje a zaměstnanost	1	2 940 248
	Integrovaný operační program	1	274 762 235
2014-2020	Integrovaný regionální operační program	1	183 422 734
Celkem: 584 721 822 Kč			

Zdroj: Vlastní zpracování dle risy.cz⁹⁷

Z tabulky vyplývá, že nejvíce byla cestovnímu ruchu v Českém Krumlově v kontextu množství projektů věnována pozornost v období 2007-2013, což koresponduje se stanovenými prioritami EU pro toto období. Alokace prostředků byla několikanásobně vyšší než v obdobích předchozích.

Nejvíce projektů bylo zrealizováno pod Regionálním operačním programem NUTS II Jihozápad (Jihočeský s Plzeňský kraj) v rámci prioritní osy 3- Rozvoj cestovního ruchu. Jednalo se hlavně o projekty revitalizace památek (primární infrastruktura), což odpovídá celkovému trendu zaměření tohoto operačního programu, kdy z celkových 252 projektů se jich na obnovu památek zaměřilo 59. Celková výše dotací z EU pro prioritu 3- Rozvoj cestovního ruchu činila 2,5 mld. Kč, což v tomto kontextu znamená, že Český Krumlov získal spíše menší podíl. Důvod koresponduje s cílem regionální politiky podporovat zejména méně vyspělé regiony. Vysoká dotace je dle tabulky patrná také v rámci IOP a IROP; jednalo se o projekty revitalizace kulturních památek.⁹⁸

⁹⁷ RIS. *Vyhledávač projektů Český Krumlov*. RIS. [online] 2018. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu>>.

⁹⁸ Tamtéž

Vliv státní politiky cestovního ruchu na rozvoj destinace

Na Českém Krumlově se, stejně jako na mnoha dalších atraktivitách, podepsaly velmi negativně desítky let komunismu. Heslem tohoto města po roce 1989 bylo „Krumlov je neopravitelný“. Tento rok byl také označován jako „vrchol devastace historických hodnot“. Pád režimu a s ním spojená privatizace tedy přišly právě včas; znárodněné památky byly pouhými ruinami, počet přenocování nepřesáhl 50 tisíc ročně (pro srovnání, současná hodnota přenocování dosahuje 300 000 ročně) Tento fakt (revoluce, privatizace) lze považovat za jeden z nejdůležitějších vlivů české politiky na rozvoj cestovního ruchu, neboť bez této části historie by ani nebylo možné se zabývat politikou EU a jejími strukturálními fondy. Český cestovní ruch by nikdy nedosáhl stávající úrovně. Bezprostředně po roce 1989 však stát neměl kapacity pečovat o rozvoj cestovního ruchu, obnovy památek Českého Krumlova se tedy muselo ujmout jeho zastupitelstvo, dle kterého „státní pomoc nepřipadala v úvahu“. Zastupitelstvo nechalo větší část budov zprivatizovat fyzickými osobami, menší část, kterou bylo město schopno zrekonstruovat, byla vložena do již výše zmíněného Českokrumlovského rozvojového fondu, s.r.o. Částka, kterou tento fond vložil do oprav a rekonstrukcí budov, činila pro období mezi lety 1993-2013 480 milionů korun.⁹⁹

Českokrumlovský rozvojový fond, s.r.o. se v roce 2001 zasadil také o zřízení destinačního managementu města, nazvaného Český Krumlov Tourism, jehož úkolem bylo spoluvytvářet a garantovat oficiální marketingovou a komunikační strategii destinace Český Krumlov, vytvářet platformy spolupráce s partnery a být spolutvůrcem PR a image města. Velmi výrazným partnerem destinačního managementu města na národní úrovni je agentura Czech Tourism, která pomáhá destinaci s marketingem. Nejvýraznějším projevem podpory je zařazení Destinace Český Krumlov do komunikační kampaně agentury na podporu příjezdového cestovního ruchu jako místo UNESCO. Analýzy návštěvnosti (přenocování, procentuální podíl cizinců, rozlišení, z které jsou země, podíl denní návštěvnosti, apod.) které rovněž zpracovává Czech Tourism, jsou užitečným zdrojem pro vytváření marketingové strategie této destinace.¹⁰⁰

Asi největší vliv měla státní politika cestovního ruchu na samotné dominanty města, Státní hrad a zámek Český Krumlov. Tyto památky spravuje Národní památkový ústav, zaštitěný Ministerstvem kultury. Státní hrad a zámek Český Krumlov proinvestoval mezi lety 1990-2014

⁹⁹ POKORNÝ, Pavel. *Po revoluci dokázali, že Krumlov je možné opravit*. Českokrumlovský deník. [online] 2014. [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <https://ceskokrumlovsky.denik.cz/zpravy_region/ck_ckrf.html>.

¹⁰⁰ ATTL, Pavel a kol. *Analýza přínosů cestovního ruchu a strategie rozvoje cestovního ruchu v Českém Krumlově*. Praha. [online] 2015. [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <<http://data.ckrumlov.cz/files/6434-analyza-prinosu-cr-v-ceskem-krumlove-analyticka-cast.pdf>>.

do opravy památek 575 mil. Kč. Tyto investice, spolu se zařazením centra města mezi památky UNESCO, výrazně ovlivnily roční návštěvnost Státního hradu a zámku. Zatímco v roce 1991 činila návštěvnost 117 tisíc osob, v roce 2017 jich bylo 466 tisíc. Ministerstvo kultury jako takové mj. přispívá prostřednictvím Státního fondu kultury na kulturní akce, které se ve městě konají, což je také nedílná součást podpory cestovního ruchu.¹⁰¹

V kapitole „3.2.2 Koncepce a nástroje politiky cestovního ruchu v České republice“ je popsán vývoj státní strategie rozvoje cestovního ruchu, jednotlivých koncepcí a nástrojů jejich plnění. Asi nejdůležitějšími finančními nástroji byla Státní podpora cestovního ruchu, realizovaná v letech 2001-2007, po které následovaly dva Národní programy podpory cestovního ruchu, a to pro roky 2010-2016 a 2016-2020. Státní podpora cestovního ruchu podporovala lázeňství, doprovodnou infrastrukturu pro sportovně rekreační aktivity a prezentaci ČR jako destinace. Protože Český Krumlov není lázeňská destinace a není ani primárně zaměřena na sportovně rekreační činnost, byly v tomto období podpořeny pouze dva projekty, a to výstavba jízdárny a veřejných toalet v centru města. Podobně se projevila i podpora z Národního programu podpory cestovního ruchu 2010-2016. Toto období se zaměřilo na dostupnost cestování pro handicapované apod. Poslední Národní program podpory cestovního ruchu 2016-2020 stále běží, a nejsou zatím dohledatelné případné započaté či podpořené projekty. Je ale možné, že destinace Český Krumlov dotaci využije, neboť tento program dotuje marketingové aktivity a rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu. Dotace z programů činila ve všech případech maximálně 50% výše celkových nákladů, nelze ale dohledat, kolika procenty přesně byl podpořen konkrétní projekt. K roku 2018 tedy činí celková částka poskytnuta z této státní podpory necelých 8 milionů Kč.¹⁰²

Co se týče dalších nástrojů (zmiňované byly subvence a podpora marketingu a destinačního managementu), tak k podpoře vzdělávání v cestovním ruchu byl využit Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, v rámci něhož byly zrealizovány dva projekty.

Nástroj sledující kvalitativní standardy, naplňované v současné době v ČR pomocí certifikací Českého systému kvality služeb, není v Českém Krumlově využit; v databázi není uveden ani jeden certifikovaný subjekt.¹⁰³

¹⁰¹ Tamtéž

¹⁰² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní dotace pro cestovní ruch*. MMR. [online] 2018. [cit. 2.10.2018]. Dostupné na: <<https://mmr.cz/cs/Narodni-dotace/Cestovni-ruch>>.

¹⁰³ ČESKÝ SYSTÉM KVALITY SLUŽEB. *Jak funguje ČSKS*. ČSKS. [online] 2018 [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.csks.cz/cs/o-ceskem-systemu-kvality-sluzeb/>>.

Český Krumlov pracuje zejména s vlastním informačním systémem. Nedá se bohužel doložit, do jaké míry návštěvníci využívají národní systém CZECOT k tomu, aby si vyhledali informace o Českém Krumlově.

Statistiky cestovního ruchu jsou důležité k evaluaci, a Český Krumlov disponuje opravdu zpracovaným systémem statistik. Marketingové statistiky a analýzy Českého Krumlova zajišťuje Czech Tourism.¹⁰⁴

Bezúročné půjčky a snížená sazba daně na stravovací a ubytovací služby se týkají podnikatelů v Českém Krumlově stejně jako v celé ČR.

Lze shrnout, že cestovní ruch je ze strany státu nejvíce ovlivněn pomocí subvencí, tedy finanční podpory. Druhým nejdůležitějším nástrojem jsou aktivity agentury Czech Tourism, která napomáhá destinaci se zajišťováním kvalitního a funkčního destinačního managementu a poskytuje cenné podklady pro tvorbu marketingových strategií destinace. Ostatní nástroje jsou buď příliš obecné, nebo nemají takový význam. Překvapivé bylo zjištění, že ani jeden subjekt cestovního ruchu v České Krumlově není certifikován Českým systémem kvality služeb.

¹⁰⁴ČESKÝ KRUMLOV. *Statistiky cestovního ruchu*. Český Krumlov.[online] 2018 [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: <http://business.ckrumlov.info/docs/cz/b2b_statistics.xml>.

Tabulka 4 Aplikace nástrojů státní politiky CR- Český Krumlov

Nástroj státní politiky cestovního ruchu	Aplikace nástrojů v destinaci Český Krumlov	Konkrétní podpora, poznámky
Subvence (dotace)	Státní podpora cestovního ruchu (MMR) Národní program podpory rozvoje cestovního ruchu (MMR) Národní památkový ústav (MK) Státní fond kultury (MK)	Jedná se o největší státní investory a podpory v celostátním měřítku (ne kraje a obce)
Marketingová organizace, propagace	Czech Tourism	Podpora marketingu vzhledem k památce UNESCO, analýzy návštěvnosti
Podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu	MMR	Pouze dva projekty v rámci OP Lidské zdroje (spíše unijní politika s podporou MMR)
Zavádění kvalitativních standardů	-	Není zde žádný certifikovaný subjekt ČSKS
Vytváření národních rezervačních a informačních systémů	-	Nelze dohledat, s jakými národními systémy Český Krumlov pracuje
Zajišťování statistiky cestovního ruchu	Czech Tourism	Zejména statistiky týkající se marketingu
Bezúročné půjčky	Stát	-
Daňová zvýhodnění	Stát	-

Zdroj: vlastní zpracování

Shrnutí poznatků

Dle poznatků získaných z analýzy destinace lze říci, že největší vliv ze strany státu mělo zařazení historického centra mezi památky Světového dědictví UNESCO. Díky tomuto kroku vzrostly nároky na celkový vzhled destinace a na sekundární nabídku cestovního ruchu. S tím souvisí rozsáhlé investice. Nejvýznamnějším státním investorem byl Státní hrad a zámek Český Krumlov, spadající pod Národní památkový ústav, který zde mezi lety 1990-2014 proinvestoval více než půl miliardy korun z celkových asi 3 miliard.¹⁰⁵ Dotace na projekty MMR (Národní

¹⁰⁵ ATTL, Pavel a kol. *Analýza přínosů cestovního ruchu a strategie rozvoje cestovního ruchu v Českém Krumlově*. Praha. [online] 2015. [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <<http://data.ckrumlov.cz/files/6434-analyza-prinosu-cr-v-ceskem-krumlove-analyticka-cast.pdf>>.

programy podpory cestovního ruchu) svým charakterem a rozsahem rozvoj destinace ovlivnily jen minimálně, neboť příliš nekorespondovaly s potřebami Českého Krumlova.

Naopak velký význam pro rozvoj turismu města měly (a mají) dotační programy EU; díky nim byly zrealizovány projekty opět za více než půl miliardy korun. Nejvýznamnější byl ROP Jihozápad (2007-2013) s prioritní osou 3: Cestovní ruch. Dle analýzy bylo v Českém Krumlově díky tomuto programu vytvořeno 336 nových lůžek v ubytovacích zařízeních, 6 zrekonstruovaných památek, vzniklo 9 propagačních nebo marketingových produktů a bylo vytvořeno 40 nových pracovních míst.¹⁰⁶

Z hlediska investic lze shrnout, že česká a unijní politika finančně podpořila zejména projekty zaměřené na rekonstrukci a celkově obnovu památkových subjektů.

Po finanční podpoře je druhým nejvýznamnějším státním nástrojem marketingová podpora agentury CzechTourism; ta má vliv zejména na práci organizace destinačního managementu.

4.3 Destinace Lednicko-valtický areál

Lednicko-valtický areál je krajinný celek o rozloze téměř 300km², nacházející se v Jihomoravském kraji. Areál hraničí s oblastí Pálava, na jihu s Rakouskem. V prostoru mezi jeho dvěma centry, Lednicí a Valticemi, se nachází přírodní park, který patří k největším příkladům komponované krajiny na světě. Komplex Lednicko-valtického areálu byl v roce 1996 zařazen na seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. O vznik této unikátní kulturní krajiny se zasadil v průběhu 18. a 19. století rod Lichtenštejnů.¹⁰⁷

Areál je z pohledu cestovního ruchu velmi atraktivní destinací; jsou zde desítky kulturně historických památek, konají se zde kulturně společenské akce, a oblast je rovněž plná přírodních atraktivit. Jmenovat lze např. Lednické rybníky, Jeskyně Grotta, či Zámecký park. Z těch kulturních je vhodné zmínit zámky v Lednici a ve Valticích, Minaret, Janův hrad či chrám Rendez-vous. Valtice jsou také vyhlášené kulturními akcemi spojenými s degustací vína. Velkou výhodou pro rozvoj cestovního ruchu je i možnost lázeňské turistiky, a to v Lázních Lednice.¹⁰⁸

Destinace disponuje všemi typy ubytovacích zařízení (campy, penziony, hotely), kromě 5* hotelu. Z 300 ubytovacích zařízení se jich nejvíce nachází v obcích Lednice a Valtice. Podobně nerovnoměrné je i rozložení stravovacích zařízení. Počet lůžek činil v roce 2017 10 920, jedná se ale o součet v Lednicko-valtickém areálu a v regionu Pálava. Tento počet se od roku 2012

¹⁰⁶ Tamtéž

¹⁰⁷ VÝCHODNÍ MORAVA. *Lednicko-valtický areál, základní informace*. Východní Morava. [online] 2018. [cit. 12.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.vychodni-morava.cz/lokalita/6481>>.

¹⁰⁸ Tamtéž

víceméně drží. V destinaci se nacházejí dvě Turistická informační centra, v Lednici a ve Valticích. Mezi slabé stránky destinace lze zařadit horší dopravní dostupnost a sezónnost. Ta je problémem také v Českém Krumlově.¹⁰⁹

Návštěvnost Lednicko-valtického areálu nejvíce zvýšilo jeho zapsání na seznam dědictví UNESCO. V roce 1996 se například počet návštěvníků lednického zámku pohyboval okolo 200 tisíc, v roce 2016 to bylo již 430 tisíc. Podíl areálu na návštěvnosti Jihomoravského kraje činí 29 %. Zařazení mezi památky UNESCO navíc podpořilo investice do rozvoje cestovního ruchu destinace. Mezi lety 1996-2016 zde byla proinvestována téměř miliarda korun, z nichž většina šla na opravy památek. Velké množství financí bylo poskytnuto z evropských fondů.¹¹⁰

Destinace Lednicko-valtický areál je řízena prostřednictvím destinační společnosti Pálava a Lednicko-valtický areál, jejímž hlavním cílem je pomáhat společné propagaci, tvorbě nabídky, prodeji turistických služeb a produktů a celkově budovat pozitivní vnímání značky „Pálava a Lednicko-valtický areál“ a „Zahrada Evropy“. Destinační společnost Pálava a Lednicko-valtický areál je založena na partnerské spolupráci obcí, podnikatelské sféry a dalších organizací, které mají zájem podílet se na trvale udržitelném rozvoji destinace. Důkazem, že tato destinační společnost je aktivní a funguje dobře, je certifikát Českého systému kvality služeb (jeden z nástrojů státní politiky cestovního ruchu).¹¹¹

Vliv unijní politiky na rozvoj destinace

Stejně jako v případě Českého Krumlova, i Lednicko-valtický areál byl ovlivněn dotacemi EU. Informace o množství dotací a programech jsou opět získané z Regionálního informačního servisu (RISY). Od roku 2002 bylo v Lednicko-valtickém areálu zrealizováno 26 projektů zahrnujících primární i sekundární infrastrukturu cestovního ruchu, marketingové a vzdělávací aktivity. Nejvíce projektů bylo zaměřeno na rekonstrukce silnic a dosadbu zeleně v areálu. Následující tabulka ukazuje počet projektů v daném programovém období:

¹⁰⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Turistická infrastruktura LVA*. ČSZO. [online] 2018. [cit. 12.10.2018]. Dostupné na: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU02&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31742&str=v1320&v=v1339_KAT_154_1&u=v1320_VUZEMI_427_1402>.

¹¹⁰ ČT24. *LVA a UNESCO*. ČT24. [online] 2018. [cit. 12.10.2018]. Dostupné na: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1975462-lednicko-valticky-areal-je-uz-20-let-v-unesco-pribylo-navstevniku-i-investic>>.

¹¹¹ ČESKÝ SYSTÉM KVALITY SLUŽEB. *Destinační společnost Lednicko-valtický areál a Pálava*. ČSKS. [online] 2018. [cit. 12.10.2018] Dostupné na: <<http://www.csks.cz/filemanager/files/11303.pdf>>.

Tabulka 5 Projekty podpořené EU v LVA

Období	Program	Počet projektů	Výše dotace (Kč)
Předstrukturální	Phare	3	513 707
2004-2006	INTERREG	3	371 550
	Společný regionální operační program	1	140 622 836
2007-2013	ROP NUTS II Jihovýchod	10	262 762 800
	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	1	1 268 775
	OP Životní prostředí	4	16 561 000
	Integrovaný operační program	1	408 793 798
2014-2020	Integrovaný regionální operační program	2	128 482 747
Celkem: 961 131 377 Kč			

Zdroj: vlastní zpracování dle risy.cz¹¹²

Z tabulky je patrné, že nejvíce projektů bylo zrealizováno v programovém období 2007-2013; v tomto období byl cestovní ruch a jeho rozvoj prioritou EU, což se odrazilo ve výši dotací pro tuto oblast. Nejvyšší počet projektů byl realizován pod záštitou ROP NUTS II Jihovýchod (kraj Vysočina a Jihomoravský kraj), který disponoval téměř 20 miliardami korun. Jednou z priorit tohoto ROP byl Rozvoj udržitelného cestovního ruchu, na což bylo vyhrazeno 3,3 miliardy korun. Cílem priority bylo zkvalitnit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v regionu podporou rozvoje infrastruktury a technického zázemí pro rozvoj udržitelného cestovního ruchu v regionu, koordinace rozvojových aktivit, marketingu a lidských zdrojů. Celkový počet zrealizovaných projektů v prioritě Cestovní ruch činil 236. Dle manažerského shrnutí programu byly všechny stanovené cíle v této prioritě naplněny, ale konkrétní data nebyla v tabulce doplněna.¹¹³

Vliv české politiky na rozvoj destinace

Lednicko-valtický areál byl samozřejmě ovlivněn komunistickým režimem a následným vývojem po roce 1989. Areál byl v 50. letech znárodněn, do té doby byl majetkem rodu

¹¹² RIS. *Vyhledávač projektů LVA*. RIS. [online] 2018. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/>>.

¹¹³ ROP NUTS II Jihovýchod. *Informace o ROP*. Jihovýchod. [online] 2018. [cit. 18.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.jihovýchod.cz/tiskove-centrum/strucne-o-rop-jv>>.

Lichtenštejnů. Po pádu železné opony již ale jeho příslušníci o navrácení neusilovali. 58 % areálu, zejména jeho kulturní památky, je proto pod správou Národního památkového ústavu.¹¹⁴

Na rozvoj destinace a její zvyšující se návštěvnost mělo výrazný vliv její zapsání mezi památky UNESCO, jejichž správu zajišťuje v ČR Ministerstvo kultury (stejně jako program „Podpora pro památky UNESCO“), a také množství investic. Jen ze státního rozpočtu bylo do areálu investováno k roku 2005 330 milionů korun, dalších cca 110 milionů investovala samospráva, zahraniční a soukromé zdroje. K roku 2017 již investice přesáhly 750 milionů Kč. Většina prostředků byla využita na opravu kulturních památek, zejména zámků v Lednici a ve Valticích, přičemž největší návštěvnost má lednický zámek. Tato návštěvnost se od roku 1996 stále zvyšuje a za dvacet let se vyšplhala na více než 430 tisíc osob. Necelých 6 milionů korun bylo do rozvoje cestovního ruchu destinace investováno ze Státního fondu pro rozvoj cestovního ruchu a z Národních programů rozvoje cestovního ruchu. Pětimilionová dotace byla určena na rozvoj lázní v Lednici. Lze tedy říci, že v kontextu výše zmiňovaných investic byly tyto subvence v gesci MMR spíše menšího rozsahu. Zásadním subjektem, který investoval do oprav a rekonstrukcí, a tím podpořil rozvoj destinace, bylo Ministerstvo kultury.¹¹⁵

Stejně jako v případě Českého Krumlova, i o Lednicko-valtický areál pečuje z hlediska marketingu Czech Tourism. Tato podpora se soustřeďuje zejména na propagaci areálu jakožto památky UNESCO. Agentura také zpracovává marketingové analýzy a statistiky návštěvnosti Jihomoravského kraje.¹¹⁶

Již bylo zmíněno výše, že destinační společnost Pálava a Lednicko-valtický areál má certifikaci ČSKS. Výhodou certifikace je přístup k nástrojům a informacím, které pomohou zkvalitnit vedení destinace. ČSKS tak vzdělává pracovníky této destinační společnosti, poskytuje poradenské služby, pomáhá nastavovat plány rozvoje, atd. Žádné další subjekty v Lednicko-valtickém areálu certifikaci nemají.¹¹⁷

Ostatní nástroje jsou využívány podobně jako v případě Českého Krumlova.

¹¹⁴ ICESTY. *Historie LVA*. ICESTY. [online] 2018. [cit. 16.10.2018] Dostupné na: <<http://www.icesty.cz/valtice-zamek-ve-kterem-bydleli-ti-nejbohatsi/>>.

¹¹⁵ TÝDEN. *Investice v LVA*. Týden. [online] 2018. [cit. 16.10.2018]. Dostupné na: <https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/unesco-zvysilo-lednicko-valtickemu-arealu-navstevnost-i-investice_457587.html>.

¹¹⁶ CZECH TOURISM. *Marketingová podpora LVA*. CzechTourism. [online] 2018. [cit. 18.10.2018]. Dostupné na: <<https://www.czechtourism.cz/institut-turismu/podpora-regionu/jihomoravsky-kraj/>>.

¹¹⁷ ČSKS. *Destinační management LVA*. ČSKS. [online] 2018. [cit. 18.10.2018]. Dostupné na: <<http://organizace.csks.cz/cs/v-cem-mi-pomuze/>>.

Tabulka 6 Aplikace nástrojů státní politiky CR- LVA

Nástroj státní politiky cestovního ruchu	Aplikace nástrojů v destinaci LVA	Konkrétní podpora, poznámky
Subvence (dotace)	Státní podpora cestovního ruchu (MMR) Národní program podpory rozvoje cestovního ruchu (MMR) Národní památkový ústav (MK) Státní fond kultury (MK)	Jedná se o největší státní investory a podpory v celostátním měřítku (ne kraje a obce)
Marketingová organizace, propagace	Czech Tourism	Podpora marketingu vzhledem k památce UNESCO, analýzy návštěvnosti
Podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu	-	Nelze dohledat
Zavádění kvalitativních standardů	ČSKS	Destinační společnost Pálava a Lednicko-valtický areál, z.s.
Vytváření národních rezervačních a informačních systémů	-	Nelze dohledat, s jakými národními systémy LVA pracuje
Zajišťování statistiky cestovního ruchu	Czech Tourism	Zejména statistiky týkající se marketingu
Bezúročné půjčky	Stát	-
Daňová zvýhodnění	Stát	-

Zdroj: vlastní zpracování

Shrnutí poznatků

Vývoj Lednicko-valtického areálu je velmi podobný turistickému vývoji Českého Krumlova. Dle několika zdrojů je potvrzeno, že o nárůst návštěvnosti a investice s tím spojené se zasloužilo zařazení LVA mezi památky UNESCO.

Velký význam měly investice do rekonstrukcí, zejména dotace EU významně přispěly k rozvoji areálu. Největším projektem byla bezpochyby rekonstrukce zámku a jízdárny ve Valticích, dokončená v roce 2016. Na projekt bylo v období 2007-2013 vyčleněno 408 mil. Kč z IOP.¹¹⁸

¹¹⁸ RIS. *Vyhledávač projektů LVA*. RIS. [online] 2018. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/>.

4.4 Destinace Český ráj

Český ráj se rozkládá na území Libereckého, Královéhradeckého a Středočeského kraje. Geograficky je ohraničen spojnicí Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Hodkovice nad Mohelkou, vrch Kopanina, Železný Brod, Semily, Nová Paka, Jičín, Kopidlno, Sobotka a Dolní Bousov. Na východě region přechází v Podkrkonoší a na severu je ohraničen pásem Jizerských hor a Krkonoš. Mimořádná členitost krajiny s charakteristickými skalními městy, rostlinnými a živočišnými společenstvy byla hlavním motivem pro vyhlášení první chráněné krajinné oblasti v tehdejší republice (vyhl. r. 1955). Z hlediska různorodosti krajiny a výskytu chráněných a ohrožených biologických druhů mají význam nejenom hluboké lesy, ale i systémy rybníků na vodních tocích a přilehlé části mokřadních ekosystémů. Jedinečnou členitost reliéfu dotvářejí i charakteristické výlevy vyvěřelých hornin, jež tvoří krajinné dominanty (Trosky, Kozákov, Mužský, Vyskeř atd.). Z hlediska cestovního ruchu jsou to zejména přírodní atraktivity, které lákají návštěvníky k poznání této destinace. Asi 760 km² území „pokrývá“ Geopark Český ráj, jenž je zapsán na prestižní seznam Sítě evropských geoparků, a také do sítě geoparků UNESCO (jako první v ČR). Kulturně historické atraktivity jsou v Českém ráji také oblíbené. Jedná se zejména o zámek Dětenice, Sychrov, hrad Trosky.¹¹⁹

Co se týče forem turismu, destinace Český ráj je vhodná zejména pro pěší turistiku, cykloturistiku a kulturně poznávací cestovní ruch. Přírodní a kulturní atraktivity doplňuje i vhodná turistická infrastruktura. Z hlediska ubytovacích zařízení lze nalézt v Českém ráji téměř všechny jeho typy, od rančů pro agroturistiku, až po čtyřhvězdičkové hotely (zejména v Jičíně a v Turnově). Celkem se v oblasti nachází 440 ubytovacích a 215 stravovacích zařízení. Oblast disponuje 22 informačními centry.¹²⁰

Destinace má precizně zpracovaný monitoring návštěvnosti, se kterým jí pomáhá agentura Czech Tourism. Pro příklad, monitoring návštěvnosti za rok 2017 byl prováděn v 65 turistických atraktivitách, které navštívilo celkem 1 825 143 turistů, což je cca 4 % nárůst oproti roku 2016.¹²¹

V Českém ráji zastává funkci organizace destinačního managementu Sdružení Český ráj, jehož cílem je spolupráce členských obcí, měst a dalších právních subjektů na rozvoji cestovního ruchu v této oblasti. Sdružení vzniklo již v roce 1992, jedná se o jednu z nejstarších organizací destinačního managementu v ČR.¹²²

¹¹⁹ ČESKÝ RÁJ. *Informace o destinaci*. Český ráj. [online] 2018. [cit. 12.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.cesky-raj.info/cs/o-regionu/informace-o-regionu.html>>.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² ČESKÝ RÁJ. *Sdružení Český ráj*. Český ráj. [online] 2018. [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.cesky-raj.info/cs/kontakty/sdruzeni-cesky-raj/>>.

Výhodou této destinace je, že se jedná o jeden z 16 oficiálních turistických regionů, které stanovila agentura Czech Tourism, proto je její podpora v této destinaci více intenzivní, než například v Českém Krumlově, či v Lednicko-valtickém areálu. Agentura pomáhá organizaci destinačního managementu zpracovávat kvalitní monitoring návštěvnosti, na základě kterého jsou stanoveny konkrétní marketingové strategie. Kromě monitoringu bylo hlavním cílem Sdružení vytvořit Program trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu v turistickém regionu Český ráj. Stalo se tak v roce 2002, od té doby je Program rozvoje stěžejním dokumentem, od kterého se odvíjejí další aktivity a akční plány, vytvořené v pozdějších letech. Zpracování těchto koncepčních dokumentů je dokonce součástí projektu "Marketingové a koordinační aktivity v Českém ráji". Tento projekt je spolufinancován EU z Evropského fondu pro regionální rozvoj.¹²³

Vliv unijní politiky na rozvoj destinace

Význam dotační politiky EU je v destinaci Český ráj nezpochybnitelný; na oficiálních stránkách destinace lze nalézt velký výčet projektů, které byly spolufinancovány unijními fondy. Sdružení Český ráj zprostředkovává pravidelné výzvy pro subjekty působící v cestovním ruchu. Nejvýznamnějším projektem v destinaci jsou „Marketingové a koordinační aktivity v Českém ráji.“ Důležitá je také přeshraniční spolupráce; Český ráj je součástí euroregionu Nisa, v jehož rámci byl například realizován projekt „Spolupráce a prezentace geoparků v euroregionu Nisa“.¹²⁴

Ve státem spravovaném informačním systému RISY je uvedených celkem 19 projektů cestovního ruchu. Celková výše dotace činila 26,1 mil. Kč. Přehled jednotlivých programových období viz tabulka:

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž.

Tabulka 7 Projekty podpořené EU-Český ráj

Období	Program	Počet projektů	Výše dotace (Kč)
Předstrukturální	Phare	7	58 678
2004-2006	INTERREG	1	471 487
	Společný regionální operační program	3	4 797 500
2007-2013	ROP NUTS II Severovýchod	3	13 729 263
	ROP NUTS II Střední Čechy	2	7 051 166
	OP Životní prostředí	1	29 616 267
	OP PS ČR-Polsko	2	35 928
Celkem: 26 144 022 Kč			

Zdroj: vlastní zpracování dle risy.cz¹²⁵

Nejvíce projektů se sice uskutečnilo v předstrukturálním období, ale jednalo se spíše o drobné aktivity zaměřené na marketing a propagaci destinace. Zajímavostí je, že destinace Český ráj zasahuje do dvou území NUTS, Severovýchod a Střední Čechy. Sdružení Český ráj ale zprostředkovalo výzvy převážně pod záštitou NUTS II Severovýchod. Výše dotací je podstatně nižší než v případě Českého Krumlova či Lednicko-valtického areálu, neznamená to ale, že se Českému ráji věnovala menší pozornost. Ve zmíněných destinacích totiž probíhala masivní oprava kulturních nemovitých památek, která je podstatně nákladnější než např. marketingové aktivity, což je hlavní zaměření projektů v Českém ráji.

Je důležité zmínit, že marketingové aktivity dotované EU nemají v případě Českého ráje za cíl zvýšit návštěvnost, ale spíše udržet tu stávající, snížit sezonnost a rozmístit návštěvníky po celé destinaci co nejrovnoměrněji. Je patrné, že tyto aktivity jsou v souladu s Programem rozvoje Sdružení.¹²⁶

¹²⁵ RIS. *Vyhledávač projektů Český ráj*. RIS. [online] 2018. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/>.

¹²⁶ RIS. *Marketingové a koordinační aktivity v Českém ráji*. RIS. [online] 2018. [cit. 28.11.2018]. Dostupné na: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=92692>.

Vliv státní politiky na rozvoj destinace

Jako jeden z prvotních projevů vlivu státní politiky na Český ráj bylo založení CHKO Český ráj v roce 1955. Správa CHKO je v současné době v gesci Ministerstva životního prostředí. Posláním CHKO Český ráj je uchování a obnova jejího přírodního prostředí a zachování typického charakteru krajiny za současného rozvíjení ekologicky optimálního systému využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů.¹²⁷ Souvislost s rozvojem cestovního ruchu spočívá v zachování autenticity a jedinečnosti destinace a minimálního dopadu návštěvnosti na tuto krajinu. I z toho důvodu je důležitá i zmiňovaná strategie zaměřena na udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Kromě CHKO se na území Českého ráje nachází zmiňovaný geopark, zapsaný do světového seznamu Globálních geoparků UNESCO, tudíž v tomto ohledu destinace „nezaostává“ za Lednicko-valtickým areálem, ani za Českým Krumlovem. Stejně jako v předchozích dvou případech, zapsání na tento prestižní seznam má veliký vliv na rozvoj destinace, a to zejména z hlediska růstu návštěvnosti a lepšího přístupu k financím. Dle tiskových zpráv v roce 2018 vedlo zapsání geoparku k tvorbě nových produktů cestovního ruchu; jedná se například o tzv. geovycházky s proškoleným průvodcem. V tomto roce byl také spuštěn nový web geoparku. Tyto aktivity vychází z aktuální strategie Sdružení Český ráj, kdy geopark Český ráj byl (a je) pro tuto sezonu hlavním marketingovým tématem.¹²⁸

Kromě přírodních předpokladů se státní politika cestovního ruchu zaměřuje i na další aspekty a využívá nástroje k podpoře této destinace, čímž pomáhá naplňovat celostátní cíle stanovené v koncepcích. Prvním nástrojem jsou státní dotace. Výše poskytnutá ze státních fondů pro rozvoj cestovního ruchu nepřesáhla mezi lety 2001-2018 400 tisíc korun; jednalo se spíše o drobnější projekty, zaměřené na propagaci destinace. Jeden projekt byl financován ze Státního fondu kultury (MK). Větší množství projektů bylo realizováno pomocí evropských fondů (část Vliv unijní politiky na rozvoj cestovního ruchu destinace).¹²⁹

Důležitá byla role státu v oblasti sběru dat a marketingových aktivit destinace, o kterou se zasloužila agentura Czech Tourism. Kromě zmíněné pomoci při monitoringu návštěvnosti agentura schraňuje i další data; například skladbu zahraničních návštěvníků, dopravní infrastrukturu, kvalitu ubytovacích služeb, ochotu personálu či rozsah péče o bezpečnost

¹²⁷ CHKO ČESKÝ RÁJ. *Informace o správě CHKO*. CHKO Český ráj. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <<http://ceskyraj.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/>>.

¹²⁸ ČESKÝ RÁJ. *Geopark Český ráj*. Český ráj. MMR. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <<http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/tiskove-zpravy/turisticke-noviny-cesky-raj-2018-a-geopark-cesky-raj.html>>.

¹²⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní dotace*. MMR. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/cs/Narodni-dotace/Cestovni-ruch>>.

návštěvníků. Na základě těchto dat potom destinační management organizace tvoří zmíněné koncepce (Program rozvoje, související akční plány, apod.).¹³⁰ Dle těchto zjištění lze říci, že ze všech tří destinací Czech Tourism věnuje největší pozornost právě turistickému regionu Český ráj.

Sdružení Český ráj nemá (na rozdíl od lednicko-valtického destinačního managementu) certifikaci ČSKS. Disponují jí ale některá informační centra v regionu, konkrétně Regionální TIC v Turnově a TIC Železný brod.¹³¹

Tabulka 8 Aplikace nástrojů státní politiky CR- Český ráj

Nástroj státní politiky cestovního ruchu	Aplikace nástrojů v destinaci Český ráj	Konkrétní podpora, poznámky
Subvence (dotace)	Státní podpora cestovního ruchu (MMR) Státní fond kultury (MK) MŽP	Jedná se o největší státní investory a podpory v celostátním měřítku (ne kraje a obce)
Marketingová organizace, propagace	Czech Tourism	Podrobný monitoring návštěvnosti, analýza kvality služeb, podpora propagace
Podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu	-	Nelze dohledat
Zavádění kvalitativních standardů	ČSKS	RTIC Turnov TIC Železný Brod
Vytváření národních rezervačních a informačních systémů	-	Nelze dohledat, s jakými systémy destinace pracuje
Zajišťování statistiky cestovního ruchu	Czech Tourism	Zejména statistiky týkající se marketingu a kvality služeb
Bezüročné půjčky	Stát	-
Daňová zvýhodnění	Stát	-

Zdroj: vlastní zpracování

¹³⁰ CZECH TOURISM. *Monitoring v Českém ráji*. CzechTourism. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <<http://monitoring.czechtourism.cz/CzechTourism/zpravy.html>>

¹³¹ ČSKS. *Destinace Český ráj*. ČSKS. [online] 2018. [cit. 21.11.2018]. Dostupné na: <http://www.csks.cz/dr-cs/r-liberecky-kraj#dr_view_style=short;r=10,3,9;page=2>

Shrnutí poznatků

Český ráj je na rozdíl od Českého Krumlova a LVA primárně přírodní destinací, tudíž i aplikace politiky ČR a EU je trochu odlišná. Stát se zde nejvíce zaměřuje na ochranu životního prostředí pomocí správy CHKO, neboť poškození krajiny vlivem turismu by způsobilo její nevratné změny. Je zde kladen důraz na vyváženost mezi ochranou ŽP a udržení atraktivity pro návštěvníky. O destinaci aktivně pečuje agentura Czech Tourism a tato spolupráce je hlubší, než u Krumlova či LVA. Jedním z důvodů je právě větší nutnost řídit toky návštěvníků vzhledem k přírodnímu charakteru destinace.

Projekty podporované EU se v případě Českého ráje zaměřují spíše na marketingové aktivity a podporu destinačního managementu než na rekonstrukce, jak tomu bylo u předchozích destinací.

Protože nelze přesně vysledovat počet návštěvníků (někteří zavítají pouze do přírody, nenavštíví žádnou památku), byl monitoring prováděn v 65 turistických atraktivitách, které v roce 2017 navštívilo v celkovém součtu 1 825 143 osob, což je přibližně 4 % nárůst oproti roku 2016. V roce 2008 to bylo 994 573 návštěvníků.

5 Shrnutí výsledků a vyhodnocení hypotéz

Tato kapitola se zabývá konečnou evaluací zjištěných poznatků. Klíčovou částí kapitoly je komparativní případová studie, která zkoumá vliv dopadu finančních prostředků (neboť finanční podpora je bezesporu tím nejdůležitějším nástrojem rozvoje destinací, viz předchozí kapitoly) na zvýšení/ snížení/ případné udržení návštěvnosti destinací Český Krumlov, Lednicko-valtického areálu a Českého ráje.

5.1 Komparativní analýza vlivu zkoumaných nástrojů na rozvoj destinací

V práci bylo popsáno celkem osm ekonomických nástrojů, kterými česká a unijní politika ovlivňuje rozvoj cestovního ruchu v jednotlivých destinacích. Mezi tyto nástroje se řadí subvence (tzn. finanční podpora), marketingová podpora, podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu, zavádění kvalitativních standardů, tvorba národních rezervačních a informačních systémů, zajišťování statistiky cestovního ruchu, bezúročné půjčky a daňová zvýhodnění.

Následující tabulka zobrazuje tyto nástroje a jejich aplikaci v jednotlivých destinacích:

Tabulka 9 Komparativní tabulka aplikovaných nástrojů politiky cestovního ruchu

Nástroj státní politiky cestovního ruchu	Destinace	Aplikace nástrojů	Konkrétní podpora, poznámky
1. Subvence (dotace)	Český Krumlov	EU Státní podpora cestovního ruchu (MMR) + Národní program podpory rozvoje cestovního ruchu (MMR) Národní památkový ústav – Státní hrad a zámek Český Krumlov (MK) Státní fond kultury (MK)	584 721 822 Kč
			7 924 500 Kč
			575 000 000 Kč (mezi lety 1990-2014)
			335 000 Kč
	Lednicko – valtický areál	EU Státní podpora cestovního ruchu (MMR) Národní program podpory rozvoje cestovního ruchu (MMR) Národní památkový ústav (MK) Státní fond kultury (MK)	961 131 377 Kč
			6 785 368 Kč
			636 000 000 Kč (mezi lety 1997-2011)
			190 000 Kč
	Český ráj	EU Státní podpora cestovního ruchu (MMR) Státní fond kultury (MK) MŽP	26 144 022 Kč
			330 000 Kč
55 000 Kč			
2. Marketingová organizace, propagace	Český Krumlov	Czech Tourism	Podpora marketingu vzhledem k památce UNESCO, analýzy návštěvnosti
	Lednicko – valtický areál	Czech Tourism	Podpora marketingu vzhledem k památce UNESCO, analýzy návštěvnosti
	Český ráj	Czech Tourism	Podrobný monitoring návštěvnosti, analýza kvality služeb, podpora propagace
3. Podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu	Český Krumlov	MMR	Pouze dva projekty v rámci OP Lidské zdroje (spíše unijní politika s podporou MMR)
	Lednicko – valtický areál	-	-
	Český ráj	-	-
4. Zavádění kvalitativních standardů	Český Krumlov	-	Není zde žádný certifikovaný subjekt ČSKS
	Lednicko – valtický areál	ČSKS	Destinační společnost Pálava a Lednicko-valtický areál, z.s.
	Český ráj	ČSKS	RTIC Turnov TIC Železný Brod
5. Vytváření národních rezervačních a informačních systémů	-	-	Nelze dohledat, s jakými národními systémy destinace pracují
6. Zajišťování statistiky cestovního ruchu	Český Krumlov	Czech Tourism	Zejména statistiky týkající se marketingu a v případě Českého ráje i kvality služeb
	Lednicko – valtický areál		
	Český ráj		
7. Bezúročné půjčky	-	Stát	-
8. Daňová zvýhodnění	-	Stát	-

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že nejvýznamnějším nástrojem, jak již bylo zmíněno výše, jsou subvence, tedy finanční prostředky sloužící k realizaci projektů podporujících cestovní ruch v daných destinacích. Bezpochyby nejvíce prostředků bylo vyčleněno z fondů EU; v případě Lednicko-valtického areálu se jedná o téměř miliardu korun. Oproti Českému Krumlovu a Lednicko-valtickému areálu se finanční podpora pro Český ráj zdá spíše menší. Je to způsobeno faktem, že zmíněné dvě destinace disponují opravdu významnými kulturními nemovitými památkami, navíc zapsanými do seznamu UNESCO. Opravy takových památek jsou velmi náročné a nákladné, a, jak vyplývá z analýz, většina projektů byla zaměřena právě na opravy těchto památek. Český ráj, jakožto destinace spíše přírodního charakteru, se svými projekty zaměřuje zejména na marketing, tedy na propagaci, tvorbu nových produktů, atd. Takové typy projektů jsou mnohem méně nákladné. S tím souvisí i další zjištění, a sice že Český ráj spolupracuje s agenturou Czech Tourism, což se marketingových aktivit týče více, než zmíněné dvě předešlé destinace.

Podpora vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu prostřednictvím státních či unijních projektů nebyla v těchto destinacích příliš výrazná, projevila se pouze minimálně, a to v Českém Krumlově.

Kvalitativní standardy, konkrétně standardizace pomocí Českého systému kvality služeb, jsou aplikovány v LVA a v Českém ráji, v Českém Krumlově touto certifikací nedisponuje ani jeden subjekt, což může být vzhledem k dlouhé historii a kvalitě místní organizace destinačního managementu (Český Krumlov Tourism) poměrně překvapivé zjištění.

Poslední čtyři nástroje, tvorba národních rezervačních a informačních systémů, zajišťování statistiky cestovního ruchu, bezúročná půjčka a daňová zvýhodnění mají spíše plošný charakter a nelze je příliš zkoumat v rámci jednotlivých destinací.

5.2 Případová studie: Vliv dopadu subvencí na zvýšení/ snížení/ udržení návštěvnosti v destinacích

Obecným problémem při zkoumání vlivu cestovního ruchu jako takového je evaluace dat. Je to způsobeno faktem, že odvětví cestovního ruchu zasahuje do mnoha dalších oblastí (např. jak poznat, zda je host v restauraci místní obyvatel, nebo návštěvník, který je v dané lokalitě na dovolené?). Stejně tak je náročné „změřit“ pojmy typu spokojenost návštěvníka či zjistit motivaci k návštěvě daného místa (pokud tedy v rámci nákupu vstupného nevyplňuje každý návštěvník nějaký dotazník, zaměřený na tyto faktory).

Podobným problémem je i vyhodnocení, jaký vliv měla například marketingová kampaň (např. brožura či zkvalitnění webových stránek) agentury Czech Tourism na destinaci, kterou

tímto podporuje. Kolik přesně návštěvníků tato kampaň přiměla destinaci navštívit? Kolik peněz zde návštěvníci utratili? Na tyto otázky je mnohdy téměř nemožné odpovědět.

V kapitole „2.3 Politika cestovního ruchu“ je uvedeno, že *„nejnáročnější částí je evaluace účinnosti aplikovaných opatření. Důvodem je nemožnost separace účinků politických opatření pro cestovní ruch od dalších oblastí, která jsou těmito opatřeními nepřímo ovlivněna. Nejčastějšími ukazateli „funkčnosti“ opatření jsou v cestovním ruchu **růst HDP, počet nových pracovních míst v cestovním ruchu, vývoj návštěvnosti v regionu, vyvolané investice ze strany soukromého sektoru, apod.***¹³²

Pro potřeby vyhodnocení práce se jako nejvhodnější ukazatel jeví **vývoj návštěvnosti**. Dle předchozí kapitoly zabývající se komparací nástrojů mají největší význam **subvence**. Z těchto důvodů bude zkoumán vliv subvencí (finanční podpory) ze strany ČR a EU na vývoj návštěvnosti v daných destinacích. Protože nelze určit přesnou návštěvnost destinace jako celku (viz problém s evidencí návštěvnosti; návštěvník, procházející se přírodou v Českém ráji, který nenavštíví žádnou placenou atraktivitu, nebytuje se, či ho nezachytí nějaké zabudované čidlo měřící průchod určitým úsekem destinace, nemůže být zaevidován, tudíž data nemohou být kompletní), budou u každé destinace tato data zpracovávána trochu rozdílně dle jejich dostupnosti.

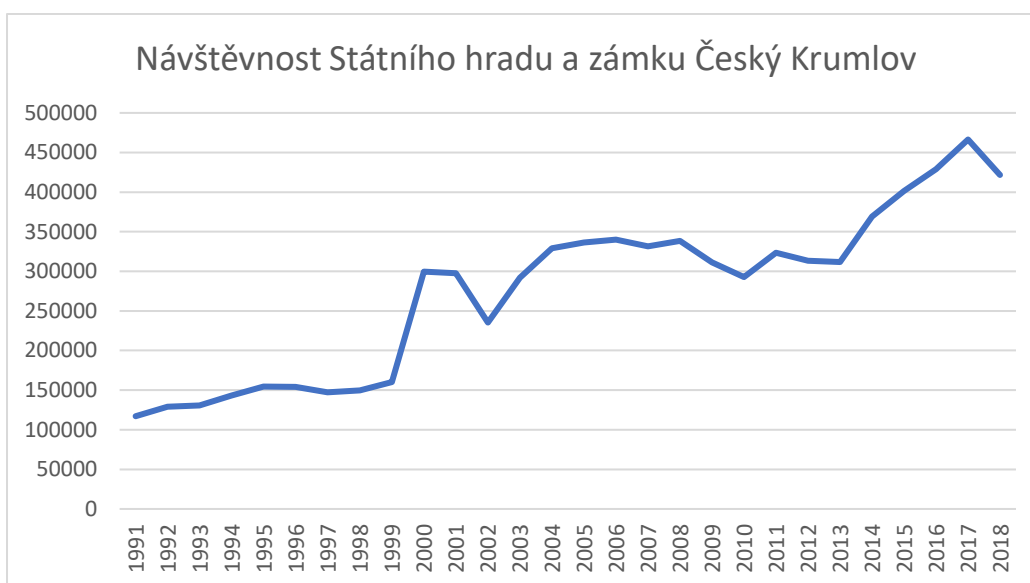
Vliv subvencí na návštěvnost Českého Krumlova

V destinaci Český Krumlov je nejkvalitněji a nejaktuálněji zpracována návštěvnost Státního hradu a zámku. Proto se pracuje pouze s těmito informacemi, které jsou, vzhledem k faktu, že Státní hrad a zámek je klíčovou atraktivitou Krumlova, dostatečně relevantní pro potřeby výzkumu.

V následujícím grafu je zobrazen vývoj návštěvnosti Státního hradu a zámku od roku 1991 do roku 2018:

¹³² HOLEŠINSKÁ, Andrea a kol. *Politika cestovního ruchu, teoreticko-metodologická východiska*. Brno: Masarykova Univerzita, 2005. 43 s. s. 5-15

Obrázek 2 Návštěvnost Státního hradu a zámku Český Krumlov

Zdroj: vlastní zpracování dle zamekceskykrumlov.eu¹³³

Dle grafu lze vypočítat stoupající tendenci návštěvnosti; ta v posledních letech překročila 400 tisíc osob. Výkyv v roce 2002 byl způsoben povodněmi.¹³⁴ Velký nárůst návštěvníků po roce 2013 pravděpodobně ovlivnila realizace projektů podpořených dotacemi EU. Pokles návštěvníků v roce 2018 lze přičítat např. mimořádně horkému počasí či úspěšnému rozmělnění návštěvníků mezi další atraktivitu.¹³⁵

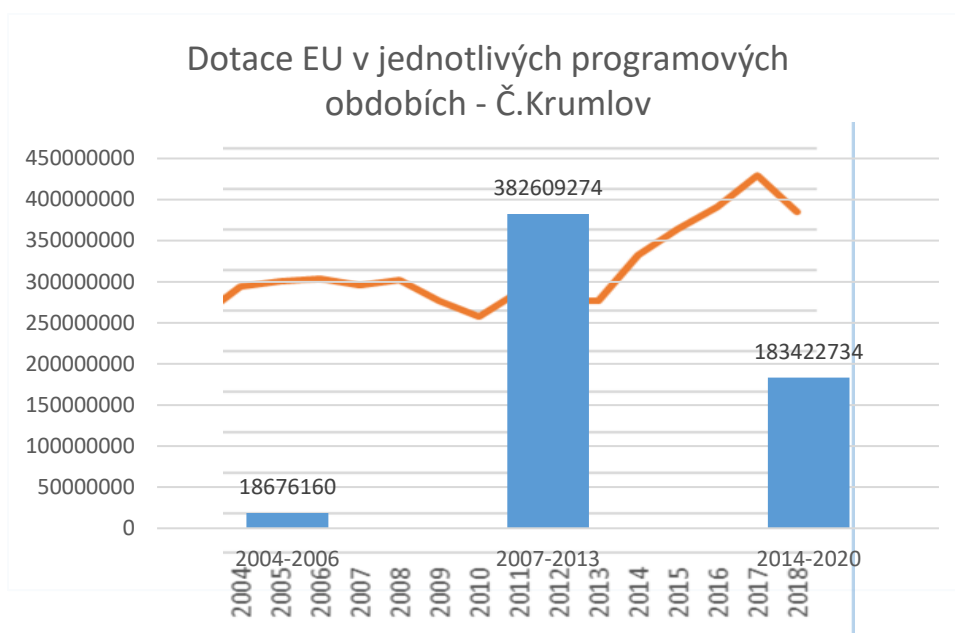
Nyní již bude zkoumán vztah mezi návštěvností a výší dotací poskytnutých z evropských fondů. Pro tyto účely poslouží opět vizualizace.

¹³³ ZÁMEK ČESKÝ KRUMLOV. *Návštěvnost. Zámek Český Krumlov*. Zámek Český Krumlov. [online] 2019. [cit. 18.3.2019]. Dostupné na: <<http://www.zamekceskykrumlov.eu/>>

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ ČTK. *Památky navštívilo již přes pět milionů lidí. Vede Český Krumlov*. DENÍK.CZ. [online] 2019. [cit. 18.3.2019]. Dostupné na: <<https://www.denik.cz/ekonomika/pamatky-ve-sprave-npu-navstivilo-pres-pet-milionu-lidi-vede-cesky-krumlov-20181113.html>>

Obrázek 3 Výše dotací z EU pro Český Krumlov v rámci jednotlivých programových období – Č.Krumlov

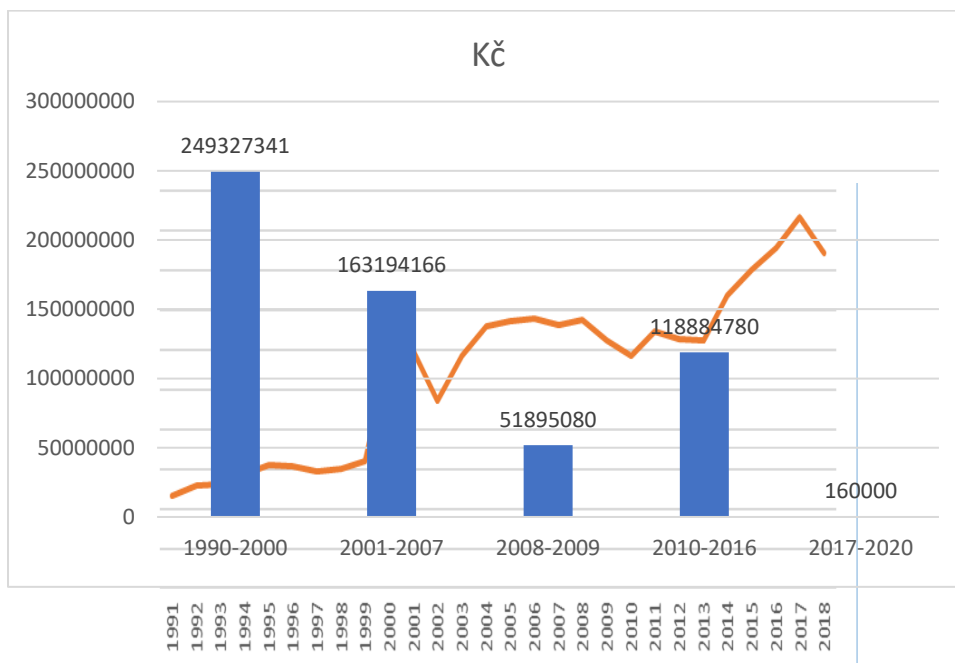
Zdroj: vlastní zpracování

Důvodem pro poněkud nepřehlednou kombinaci grafů je snaha promítnout zjištěnou výši návštěvnosti do kontextu výše prostředků z EU vydaných na projekty podporující rozvoj cestovního ruchu v Českém Krumlově. Přestože podpořené projekty zajišťovaly spíše opravu jiných atraktivit, než je Státní hrad a zámek, jehož návštěvnost je zde zobrazena, lze vypočítat zvýšený počet návštěvníků na konci programového období 2007-2013. Například v roce 2014 se počet návštěvníků zvýšil oproti předchozímu roku o 18%.

Je pochopitelné, že vzhledem k poměrně krátké historii působení ČR v EU nelze získat naprosto objektivní data; z prvního programového období „stihla“ ČR pouze dva roky, poslední období 2014-2020 ještě nedoběhlo. Období 2007-2013 je tak jediné kompletní, a navíc jednou z jeho priorit byl právě cestovní ruch, což neplatí pro aktuální období. Lze ale shrnout, že finanční podpora z evropských fondů značně ovlivnila návštěvnost destinace Český Krumlov (resp. Státního hradu a zámku). Pokles návštěvníků v roce 2018 je vzhledem k naplněné kapacitě památky spíše pozitivní jev.

Další graf zobrazuje finanční podporu ze státních zdrojů ve vztahu k návštěvnosti Státního hradu a zámku:

Obrázek 4 Výše dotací ze státních zdrojů pro Český Krumlov

Zdroj: vlastní zpracování

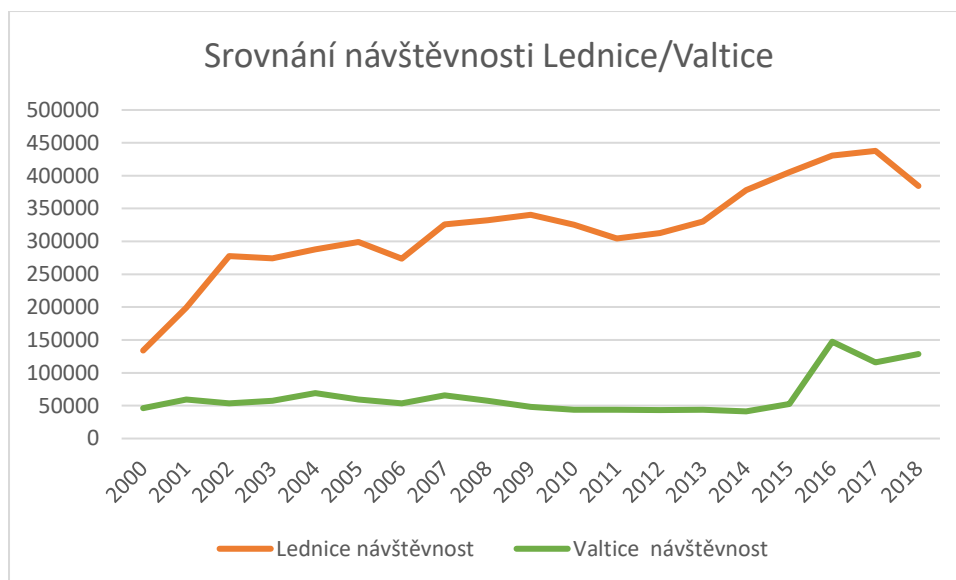
V letech 2001-2007, 2010-2016 a 2017-2020 běžely (a běží) programy na podporu cestovního ruchu realizované MMR. Klíčové jsou ale finanční příspěvky Národního památkového ústavu, které jsou do tohoto grafu rovněž zahrnuté (od roku 1990 do roku 2014 bylo investováno přes 575 mil. Kč). NPÚ investoval do oprav Státního hradu a zámku nejvíce v letech 1990-2000. V roce 2000 zámek převzal i provozování zrekonstruované věže¹³⁶, což je pravděpodobně důvodem ke zvýšené návštěvnosti.

¹³⁶ ZÁMEK ČESKÝ KRUMLOV. *Návštěvnost*. Zámek Český Krumlov. [online] 2019. [cit. 18.3.2019]. Dostupné na: < <http://www.zamekceskykrumlov.eu/> >

Vliv subvencí na návštěvnost Lednicko - valtického areálu

V Lednicko-valtickém areálu byla zkoumána návštěvnost dvou klíčových památek, tedy Státního zámku Lednice a Valtic. Opět je to z důvodu dostupnosti dat. Následující graf zobrazuje vývoj návštěvnosti mezi lety 2000-2018:

Obrázek 5 Návštěvnost LVA

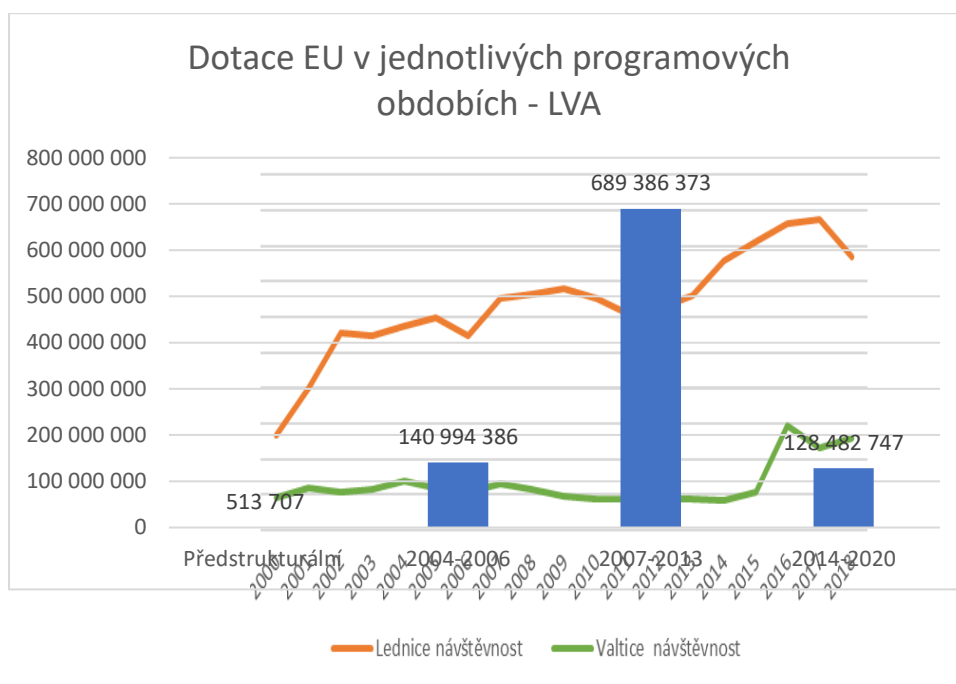

Zdroj: vlastní zpracování dle nipos-mk.cz¹³⁷

Z grafu je patrná výrazně vyšší návštěvnost Státního zámku Lednice, valtický zámek navštěvovalo zhruba 50 tisíc osob ročně. Změna nastala od roku 2016, kdy se návštěvnost Valtic zvýšila oproti roku 2015 o 55 %, což je mimořádně výrazný nárůst. V případě Lednice lze vypořádat zvýšenou návštěvnost od roku 2013, v roce 2018 došlo k poměrně citelnému poklesu. Tyto poznatky jsou podrobněji analyzovány níže.

¹³⁷ NIPOS. *Návštěvnost Lednic a Valtic*. Nipos-mk.cz. [online] 2019. [cit. 18.3.2019]. Dostupné na: <<http://www.nipos-mk.cz/>>

Obrázek 6 Výše dotací z EU v rámci jednotlivých programových období – LVA

Zdroj: vlastní zpracování

Graf slouží pouze k přibližné demonstraci faktu, že stejně jako Český Krumlov, tak i Lednicko- valtický areál pocítil značný vliv programového období 2007-2013 a jeho zaměření na rozvoj cestovního ruchu. V tomto případě se však po roce 2013 zvýšila návštěvnost pouze lednického zámku. Skokový nárůst návštěvnosti v roce 2016 ve Valticích nepochybně zajistila zejména oprava a následné zpřístupnění zámecké jízďárny, ve které se konají četné kulturní akce. Oprava byla z velké části dotována z Integrovaného operačního programu, přičemž celková investice činila přes 480 mil. Kč.¹³⁸

Do Lednicko-valtického areálu stejně jako v případě Krumlova investovaly i státní subjekty. Na rozdíl od Krumlova ale není možné dohledat přesná data o tom, kdy a kolik stát do areálu investoval. Program na podporu cestovního ruchu MMR přinesl od roku 2011 do roku 2016 6,7 milionů Kč, dále bylo do areálu investováno k roku 2005 330 milionů korun¹³⁹, nelze ale určit, kolik v kterém roce a na jaké účely.

¹³⁸ RIS. *Vyhledávač projektů LVA*. RIS. [online] 2019. [cit. 18.3.2019]. Dostupné na: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/>.

¹³⁹ TÝDEN. *Investice v LVA*. Týden. [online] 2018. [cit. 16.10.2018]. Dostupné na: https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/unesco-zvysilo-lednicko-valtickemu-arealu-navstevnost-i-investice_457587.html.

Zajímavý vývoj návštěvnosti lze vysledovat v roce 2018, kdy návštěvnost zámku Lednice poklesla o necelých 14 % oproti roku 2017, naproti tomu návštěvnost Valtic v tom samém roce vzrostla o 10 %. Důvodem může být snaha o rozmělnění návštěvníků mezi tyto dvě památky, dle vedení LVA mohlo ovlivnit návštěvnost také velmi horké počasí v létě: „Všimli jsme si poklesu počtu zájemců o okruhy jako je třeba procházka k minaretu či na Janův hrad. Ve vedru zkrátka zájem o putování parkem klesal. U zámeckých okruhů jsme snížení nezaznamenali. (...) Některé objekty jsou navíc na hraně své kapacity. Třeba u Lednice jsme rádi, že je návštěvníků méně než čtyři sta tisíc. Při vyšších číslech je náročné turisty ukočírovat.“¹⁴⁰

Vliv subvencí na návštěvnost Českého ráje

Návštěvnost v Českém ráji je měřena trochu odlišným způsobem než v přechozích dvou případech, neboť se jedná o větší území převážně přírodního charakteru. Organizace destinačního managementu od roku 2008 sbírá data o návštěvnosti tak, že stanoví návštěvní místa, která jsou otevřená a kde je možno návštěvnost monitorovat (zámky, hrady, muzea,...), a tuto návštěvnost následně sečte. Před rokem 2008 bohužel monitoring návštěvnosti prováděn nebyl.

Opět je zde graf s vývojem návštěvnosti (2008-2017):

Obrázek 7 Návštěvnost Českého ráje

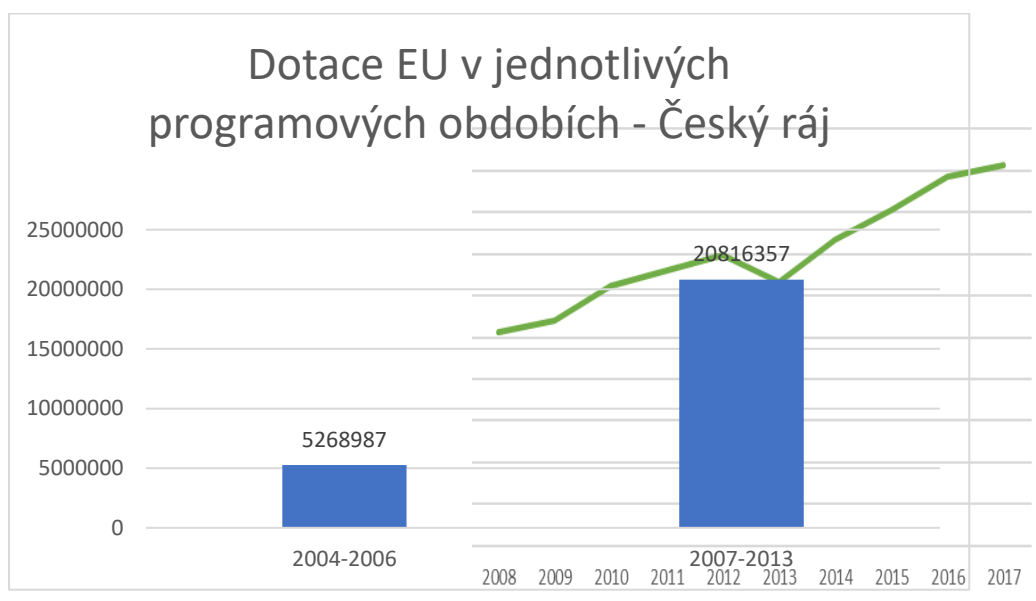
Zdroj: vlastní zpracování dle český-ráj.cz¹⁴¹

¹⁴⁰ GALBA, Jaroslav. *Návštěvníků jihomoravských hradů a zámků ubylo. Odradilo je vedro.* Břeclavský deník. [online] 2018. [cit. 19.3.2019]. Dostupné na: <https://breclavsky.denik.cz/zpravy_region/navstevniku-jihomoravskych-hradu-a-zamku-ubylo-odradilo-je-vedro-20181114.html>.

¹⁴¹ ČESKÝ RÁJ. *Monitoring návštěvnosti.* Český-ráj. [online]. 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <<http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/monitoring-navstevnosti/>>.

Jediný výraznější výkyv v jinak poměrně pravidelně stoupající míře návštěvnosti lze vypočítat mezi lety 2013-2014. Bohužel, data k současnému programovému období nejsou dostupná, resp. nebyly dohledány žádné projekty. Dle následujícího grafu je opět patrné zvýšení subvencí pro rozvoj cestovního ruchu v programovém období 2007-2013. Zároveň je zde zdůrazněna vazba na návštěvnost.

Obrázek 8 Výše dotací z EU v rámci jednotlivých programových období- Český ráj

Zdroj: vlastní zpracování

Stoupající návštěvnost Českého ráje pravděpodobně nejvíce ovlivnil kvalitní marketing organizace destinačního managementu Sdružení Český ráj, kdy dle tiskových zpráv a dalších zdrojů lze vysledovat velké množství nově vzniklých produktů cestovního ruchu (jmenovitě např. regionální karta hosta, Greenway Jizera, Albrech z Valdštejna), které byly realizované s podporou fondů EU.¹⁴²

Výše dotací poskytnutá ze státních fondů pro rozvoj cestovního ruchu nepřesáhla mezi lety 2001-2018 400 tisíc korun; jednalo se spíše o drobnější projekty, zaměřené na propagaci destinace.¹⁴³ Není proto možné popsat vliv státních subvencí na vývoj návštěvnosti Českého ráje. Státní podpora se v tomto případě orientuje spíše na pomoc s tvorbou statistik, marketingových

¹⁴² ČESKÝ RÁJ. *Dotace a projekty*. Český ráj. [online] 2019. [cit. 19.3.2019]. Dostupné na: <<http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/dotace-a-projekty/>>.

¹⁴³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní dotace*. MMR. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/cs/Narodni-dotace/Cestovni-ruch>>.

produktů a na ochranu životního prostředí, což ale není tématem této části práce, která hodnotí pouze vztah návštěvnosti a subvencí.

Shrnutí výsledků analýzy a komparace dat

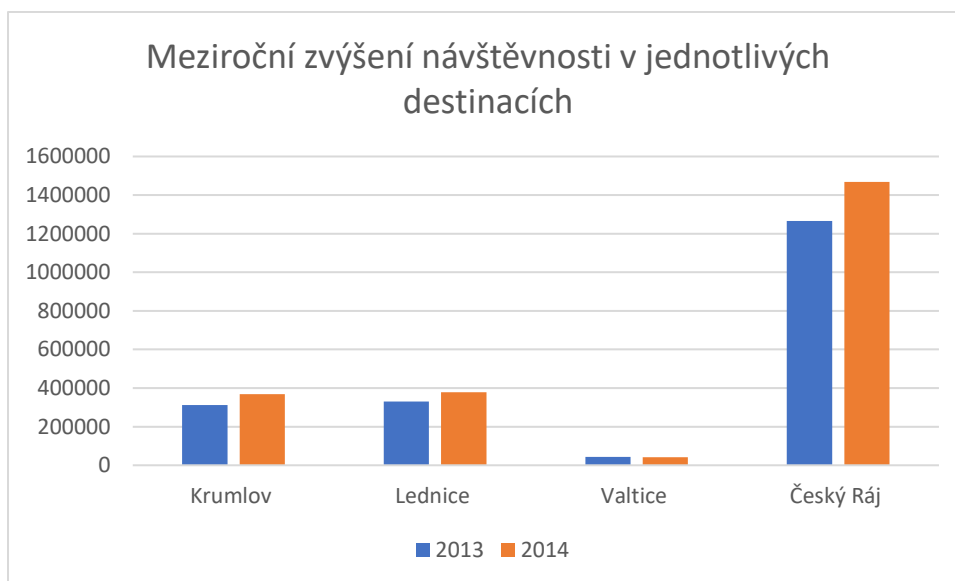
Analýza vlivu subvencí na návštěvnost destinací potvrdila zmiňovanou náročnost práce s daty týkajícími se odvětví cestovního ruchu. Způsob sběru dat se v jednotlivých destinacích liší, u některých nejsou známa data z 90. let (v Českém ráji je prováděn monitoring až od roku 2008), problematické je také určení výše státních subvencí a jejich rozložení do jednotlivých let. To vše ztěžuje práci s daty a kvalitní vyhodnocení výsledků. Přesto přinesla analýza konkrétní poznatky, které pomohou vytvořit celkový obraz o vztahu politiky ČR a EU a cestovního ruchu.

Nejvýrazněji se vztah subvencí a návštěvnosti projevil po ukončení programového období 2007-2013, ve kterém byl jednou z priorit rozvoj cestovního ruchu (realizovaný zejména prostřednictvím Integrovaného operačního programu a konkrétních ROP NUTS II). Ve všech zkoumaných destinacích se po roce 2013 zvýšila návštěvnost zkoumaných subjektů; Státní hrad a zámek Český Krumlov zaznamenal zvýšení v roce 2014 oproti roku 2013 o 18 %, Státní zámek Lednice o 14 %, Český Ráj o 16 %. Pouze v případě Státního zámku Valtice došlo k meziročnímu poklesu o necelých 6 %. Nejvíce se tedy zvýšila návštěvnost Státního hradu a zámku Český Krumlov.

Nejjednoznačnější vliv evropských subvencí pocítil Státní zámek Valtice; zde bylo investováno do opravy jízdárny a zvýšení počtu kulturních akcí, což způsobilo skokový nárůst návštěvnosti v roce 2016, a to o 55 % oproti předešlému roku.

Následující graf zobrazuje rozdíl v návštěvnosti destinací, vzhledem k rozdílnému způsobu monitoringu je ale vypovídající spíše již uvedené procentuální vyjádření.

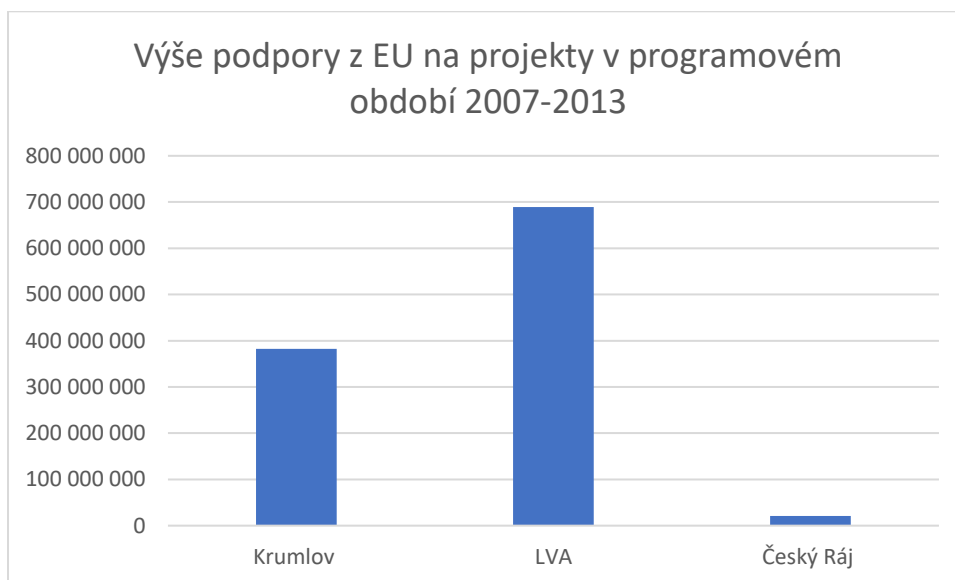
Obrázek 9 Meziroční zvýšení návštěvnosti v jednotlivých destinacích

Zdroj: vlastní zpracování

V dalším grafu je znázorněna výše finančních prostředků z fondů EU, která byla využita na projekty cestovního ruchu v jednotlivých destinacích:

Obrázek 10 Výše podpory z fondů EU v programovém období 2007-2013

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že v období 2007-2013 bylo nejvíce financí investováno do projektů v Lednicko-valtickém areálu. Souvislost s výší návštěvnosti lze potom hledat v již zmíněné rekonstrukci zámecké jízďárny a s tím souvisejícímu nárůstu návštěvníků Valtic o více než 50 %

v roce 2016 (programové období sice skončilo v roce 2013, ale jízďárna byla dokončena v roce 2015). Výše dotací pro Český Ráj příliš nekorresponduje s poměrně velkým nárůstem návštěvnosti; to je důkazem, že více než na výši investované částky záleží na kvalitním naplánování zaměření projektů, tedy na tom, jak chce daná organizace destinačního managementu s destinací pracovat. Na druhou stranu zámek Valtice potřeboval kvalitní a nákladnou rekonstrukci zázemí, což vedlo k možnosti využití nových prostor k pořádání kulturních akcí, a to vše přilákalo návštěvníky. Tyto poznatky jsou dobrým příkladem toho, že každá destinace je jiná a potřebuje být pečlivě řízena, aby bylo možno na základě analýzy určit její potřeby a správně alokovat finanční prostředky poskytnuté státem, EU či jinými investory.

Z analýzy dále vyplynulo několik skutečností:

- Nástroje, zejména finanční podpora před několika lety (zhruba do konce programového období 2007-2013) skutečně cílily na zvyšování návštěvnosti; způsob, jakým to bylo realizováno, byly zejména rekonstrukce a zpřístupňování památkových objektů. Typickým případem je oprava areálu ve Valticích.
- Současná únosná kapacita návštěvnosti destinací je naplněna, ne-li překonána. Současné koncepce politiky cestovního ruchu se snaží spíše rozmělnit velké počty návštěvníků na okraje/ méně využívaná místa destinací.
- Destinační management nyní hledá spíše cesty, jak snížit počty návštěvníků a je zde snaha o udržitelnost a zachování autenticity místa. Politika ČR a EU by se měla zaměřit na podporu těchto cílů.
- Nejvíce ovlivnilo rozvoj destinací jejich zapsání mezi památky UNESCO. Díky tomu se zvýšily investice do oprav památek a destinace jsou více propagovány agenturou CzechTourism.
- Problematická je zejména evaluace vlivu politiky na destinaci, kdy nelze exaktně říci, nakolik konkrétní aktivita měla vliv na konkrétní ukazatele.

Tyto poznatky již částečně odpovídají na výzkumné otázky, které byly stanoveny v úvodní části práce, a které jsou blíže rozebrány v závěru.

6 Závěr

V současné době, charakteristické vysokým ekonomickým růstem, je kvalitní řízení destinací (zejména promyšlená alokace návštěvníků) důležitou součástí udržitelného rozvoje cestovního ruchu. Proto je politika cestovního ruchu, zahrnující tvorbu a naplňování strategických koncepcí, naprostou nezbytností. Česká republika a Evropská unie se, jak vyplynulo z výzkumu v této práci, tímto tématem intenzivně zabývají. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak vypadá v praxi aplikace politiky cestovního ruchu, jak tato politika ovlivňuje rozvoj v destinacích, zda je uplatňována efektivně a v souladu se stanovenými koncepcemi.

V první části práce byly stručně definovány pojmy cestovní ruch a destinace. Důležitou kapitolou, s jejímiž poznatky bylo dále pracováno, byla kapitola o politice cestovního ruchu. Následně byla tato politika popsána v kontextu ČR a EU. Velký prostor byl věnován tématu regionální politiky, neboť ta se prolíná v podstatě se všemi aktivitami spojenými s politikou cestovního ruchu. V práci byla také popsána jednotlivá programová období a koncepce s nimi spojené, což pomáhá k pochopení toho, jaké priority v daném období ČR a EU měla, a jak se to projevilo např. na alokaci finančních prostředků.

Na spíše teoretické zakotvení navazovaly analýzy destinací- Českého Krumlova, Lednicko-valtického areálu a Českého ráje. V této části byly aplikovány poznatky z předchozích kapitol. Bylo zde zkoumáno, jak reálně fungují nástroje, které byly v práci popsány. Tato klíčová část práce, která obsahovala i podrobně zpracovanou případovou studii týkající se vztahu návštěvnosti a výše/alokace finančních prostředků ze státních a evropských zdrojů, výrazně napomohla ke zodpovězení výzkumných otázek.

Hlavní výzkumnou otázkou bylo, jakými způsoby česká a uniijní politika ovlivňuje rozvoj vybraných destinací. Na základě analýzy lze říci, že způsobů, jakými se ČR a EU snaží podporovat rozvoj v souladu s trendy a cíli strategických rámců, je mnoho, a rozsah práce neumožnil věnovat se všem. Byly proto vybrány pouze nástroje ekonomické, s čímž se váže i odpověď na dílčí výzkumnou otázku: „Který ze studovaných nástrojů politiky cestovního ruchu nejvíce přispívá k celkovému rozvoji destinací?“

Rozvojem destinace se chápe zejména zkvalitňování primární a sekundární infrastruktury a marketingu. Nejdůležitějšími ekonomickými nástroji byly jednoznačně finanční dotace z operačních programů regionální politiky EU a investice státu a dále marketingová podpora, realizovaná agenturou Czech Tourism. Hypotéza, že největší vliv na rozvoj destinace měly evropské zdroje, je tedy potvrzena.

Na druhou dílčí výzkumnou otázku, „Kterou oblast rozvoje pomáhá politika cestovního ruchu rozvíjet nejvíce?“ lze odpovědět, že v případě Českého Krumlova a Lednicko-valtického areálu je to zejména rozvoj primární infrastruktury, tedy rekonstrukce kulturně historických objektů. V případě obou destinací zde hrálo velkou roli jejich zařazení mezi památky UNESCO, což sice zajistilo výrazné investice ze strany státu i evropské dotace, v posledních letech ale tyto destinace (zejm. Český Krumlov) bojují s téměř neúnosnou mírou návštěvnosti. Jedním z řešení, které by mohla ovlivnit právě státní politika cestovního ruchu, by mohlo být vyřazení těchto památek z UNESCO. V případě Krumlova se o tom již polemizovalo. Dalším případným řešením je pomoc destinacím s alokací návštěvníků na méně vytižená místa (např. opravou menších památek, marketingovou kampaní zaměřenou na od centra vzdálenější atraktivitu).

Trochu jiný charakter podpory cestovního ruchu přijímá destinace Český ráj, kde investice jsou zaměřeny spíše na marketing se snahou o udržení kvalitního životního prostředí. Vzhledem ke zvyšující se návštěvnosti a charakteru destinace je účinná marketingová a environmentální strategie nutností. Český ráj proto nejvíce spolupracuje s agenturou Czech Tourism a využívá také mnohé dotační programy na podporu marketingu v cestovním ruchu.

Hypotéza, že nejvíce se státní a unijní politika cestovního ruchu projevuje ve zkvalitňování služeb, byla potvrzena nepřímo. Působení státu a EU spíše ovlivnilo primární nabídku (opravy nemovitostí), což způsobilo vyšší návštěvnost, která přirozeně vedla k tomu, že se rozvinuly i služby.

Poslední dílčí výzkumná otázka zní: „Odpovídá česká a unijní politika cestovního ruchu skutečným potřebám vybraných destinací?“

Nutno připomenout, že formování strategií v oblasti cestovního ruchu vychází z aktuálních potřeb společnosti, z trendů, ze stavu životního prostředí, zkrátka z mnoha faktorů. V případě státní politiky docházelo po roce 1989 spíše k pomalejšímu realizování toho, co je potřeba k vybudování kvalitního zázemí pro rozvoj cestovního ruchu. Jako příklad lze uvést stav Českého Krumlova po pádu režimu, a fakt, že zastupitelé města ani nepočítali s podporou ze strany státu a sami se pustili do napravování škod. Co se týče pozdější aplikace nástrojů cestovního ruchu, zejména finančních dotací, tak jejich alokace skutečně odpovídala potřebám destinací (opravy nemovitých památek, které realizovalo zejm. Ministerstvo kultury), nicméně mírným „zklamáním“ byly dotační programy MMR pro oblast cestovního ruchu, které se daly navázat na potřeby destinací jen minimálně a destinace je téměř nevyužily. Naproti tomu dotace z evropských fondů byly dle analýzy umístěny účelně, nejvíce jednoznačně se tato finanční podpora projevila na zámku ve Valticích.

Z analýzy vyplynula skutečnost, že množství investic vložených do oprav nemovitých objektů výrazně napomohlo ke zvýšení návštěvnosti destinací. Nyní je potřeba se zaměřit spíše na rozmělnění návštěvníků, případně snížení jejich počtu a podporu udržitelného rozvoje. Stručně řečeno, je nutno strategie cestovního ruchu stanovit tak, aby byl zachován důvod, proč jsou dané destinace tak atraktivní.

7 Seznam použitých zdrojů

Monografie

- DRULÁK, Petr a kol. *Jak zkoumat politiku*. Praha : Portál, 2008. 256 s.
- FREYER, W. *Tourismus, Einführung in die Fremdenverkehrsökonomie*. In: TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Tourismus a veřejná správa*. Praha : Grada, 2011. 196 s.
- GOELDNER, Charles R., RITCHIE, Brent J. R. *Cestovní ruch: Principy, příklady, trendy*. Brno : BizBooks, 2014. 545 s.
- HAMULÁK, Ondrej. STEHLÍK, Václav. *Praktikum práva Evropské unie. Ústavní základy a soudnictví*. 2. upravené a aktualizované vydání. Praha : Leges, 2013. 224 s.
- HOLEŠINSKÁ, Andrea a kol. *Politika cestovního ruchu, teoreticko-metodologická východiska*. Brno: Masarykova Univerzita, 2005. 43 s.
- KIRÁL'OVÁ, Alžběta. *Marketing destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha : Ekopress, 2003. 173 s.
- PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus*. Praha : Grada, 2014. 249 s.
- PALATKOVÁ, Monika. ZICHOVÁ, Jitka. *Ekonomika turismu. Turismus České republiky*. Praha : Grada, 2011. 205 s.
- TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Tourismus a veřejná správa*. Praha : Grada, 2011. 196 s.
- ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha : Linde, 2012. 978 s.

Odborné časopisy

- STAROŇOVÁ, Lucie. *Strukturální politika EU: Programové období 2000–2006 v České republice*. *Urbanismus a územní rozvoj*, 2007, roč. 10, č.1, s. 14-19
- VOŠTA, Milan. *Cestovní ruch v ekonomice EU se zaměřením na období hospodářské krize*. *Současná Evropa*, 2012, roč. 2012, č. 1, s. 99-110

Příspěvky ve sborníku

- VYSTOUPIL, Jiří, HAUER, Martin. *Politika cestovního ruchu v letech 2007-2013 a její očekávané možnosti v letech 2014-2020*. In KLÍMOVÁ, V., ŽÍTEK, V. (eds.) *XVII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. Sborník příspěvků. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6840-7. s. 777-785

Diplomové práce

- HUBÁČKOVÁ, Martina. Návštěvnost památkových objektů v ČR: analýza časoprostorového vývoje. Olomouc, 2018. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Přírodovědecká fakulta.

Právní předpisy

- Smlouva o fungování Evropské unie.

Internetové stránky

- ACČKA. *HDP v EU*. ACČKA. [online] 2016. [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <http://www.ttg.cz/accka-evropska-komise-pripravuje-akcni-plan-k-podpore-cestovniho-ruchu-v-eu/>.
- ACČKA. *Legislativa v cestovním ruchu*. ACČKA. [online] 2018. [cit. 18.5.2018]. Dostupné na: <https://www.accka.cz/stranka/zakony-a-dokumenty/zakony/12092>.
- ACČKA. *Zaměstnanost v ČR v EU*. ACČKA. [online]. 2016. [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <http://www.ttg.cz/accka-evropska-komise-pripravuje-akcni-plan-k-podpore-cestovniho-ruchu-v-eu/>.
- ARTSLEXIKON. *Kulturní destinace*. Artslexikon. [online] 2015. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Destinace_kulturniho_turismu.
- ARTSLEXIKON. *Kulturní krajina*. Artslexikon. [online] 2012. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Krajina_kulturni.
- ATTL, Pavel a kol. *Analýza přínosů cestovního ruchu a strategie rozvoje cestovního ruchu v Českém Krumlově*. Praha. [online] 2015. [cit. 15.10.2018]. Dostupné na: <http://data.ckrumlov.cz/files/6434-analyza-prinosu-cr-v-ceskem-krumlove-analyticka-cast.pdf>.
- CZECH TOURISM. *Analýzy a statistiky návštěvnosti a atraktivity destinací*. CzechTourism. [online] 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.czechtourism.cz/institut-turismu/aktuality/>.
- CZECH TOURISM. *Marketingová podpora LVA*. CzechTourism. [online] 2018. [cit. 18.10.2018]. Dostupné na: <https://www.czechtourism.cz/institut-turismu/podpora-regionu/jihomoravsky-kraj/>.

- CZECH TOURISM. *Monitoring v Českém ráji*. CzechTourism. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <http://monitoring.czechtourism.cz/CzechTourism/zpravy.html>
- CZECH TOURISM. *Vzdělávání v cestovním ruchu*. CzechTourism. [online] 2018 [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: <http://www.vzdelavani.czechtourism.cz/>.
- CZECOT. *Informace o systému*. Czecot. [online] 2018 [cit. 30.10.2018]. Dostupné na: <https://www.czecot.cz/>
- ČESKÝ KRUMLOV. *Destinační management a jeho poslání*. Český Krumlov [online] 2018. [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/dstman.xml>.
- ČESKÝ KRUMLOV. *Statistiky cestovního ruchu*. Český Krumlov.[online] 2018 [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: http://business.ckrumlov.info/docs/cz/b2b_statistics.xml.
- ČESKÝ KRUMLOV. *Základní informace o městě z hlediska turismu*. Český Krumlov. [online] 2018 [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/zakinf.xml>.
- ČESKÝ RÁJ. *Geopark Český ráj*. Český ráj. MMR. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/tiskove-zpravy/turisticke-noviny-cesky-raj-2018-a-geopark-cesky-raj.html>.
- ČESKÝ RÁJ. *Informace o destinaci*. Český-ráj. [online] 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.info/cs/o-regionu/informace-o-regionu.html>.
- ČESKÝ RÁJ. *Informace o destinaci*. Český ráj. [online] 2018. [cit. 12.10.2018]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.info/cs/o-regionu/informace-o-regionu.html>.
- ČESKÝ RÁJ. *Monitoring návštěvnosti*. Český-ráj. [online]. 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/monitoring-navstevnosti/>.
- ČESKÝ RÁJ. *Sdružení Český ráj*. Český ráj. [online] 2018. [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.info/cs/kontakty/sdruzeni-cesky-raj/>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Ekonomika ČR v ČR*. ČSZO. [online] 2017. [cit. 14.3.2019]. Dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky cestovního ruchu*. ČSZO. [online] 2018 [cit. 30.10.2018]. Dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Turistická infrastruktura LVA*. ČSZO. [online] 2018. [cit. 12.10.2018]. Dostupné na: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup->

[objekt&pvo=CRU02&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31742&str=v1320&v=v1339_KAT_154_1&u=v1320_VUZEMI_427_1402](http://www.czo.cz/objekt&pvo=CRU02&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31742&str=v1320&v=v1339_KAT_154_1&u=v1320_VUZEMI_427_1402)>.

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost v ČR v ČR*. ČSÚ. [online] 2019. [cit. 14.3.2019]. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu>.
- ČESKÝ SYSTÉM KVALITY SLUŽEB. *Destinace Český ráj*. ČSKS. [online] 2018. [cit. 21.11.2018]. Dostupné na: <http://www.csks.cz/dr-cs/r-liberecky-kraj#dr_view_style=short;r=10,3,9;page=2>.
- ČESKÝ SYSTÉM KVALITY SLUŽEB. *Destinační management LVA*. ČSKS. [online] 2018. [cit. 18.10.2018]. Dostupné na: <<http://organizace.csks.cz/cs/v-cem-mi-pomuze/>>.
- ČESKÝ SYSTÉM KVALITY SLUŽEB. *Destinační společnost Lednicko-valtický areál a Pálava*. ČSKS. [online] 2018. [cit. 12.10.2018] Dostupné na: <<http://www.csks.cz/filemanager/files/11303.pdf>>.
- ČESKÝ SYSTÉM KVALITY SLUŽEB. *Jak funguje ČSKS*. ČSKS. [online] 2018 [cit. 29.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.csks.cz/cs/o-ceskem-systemu-kvality-sluzeb/>>.
- ČTK. *Lednicko-valtický areál*. Týden. [online] 2017. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/unesco-zvysilo-lednicko-valtickemu-arealu-navstevnost-i-investice_457587.html>.
- ČTK. *Památky navštívilo již přes pět milionů lidí. Vede Český Krumlov*. DENÍK.CZ. [online] 2019. [cit. 18.3.2019]. Dostupné na: <<https://www.denik.cz/ekonomika/pamatky-ve-sprave-npu-navstivilo-pres-pet-milionu-lidi-vede-cesky-krumlov-20181113.html>>.
- ČT24. *LVA a UNESCO*. ČT24. [online] 2018. [cit. 12.10.2018]. Dostupné na: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1975462-lednicko-valticky-areal-je-uz-20-let-v-unesco-pribylo-navstevniku-i-investic>>.
- DOTACE EU. *Mapa projektů 2014-2020*. DOTACE EU. [online] 2018. [cit. 18.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Mapa-projektu?search=&Theme=7®ion=0&period=20142020&program=0&priorAx=0&Grant=0&rok=0>>.
- DOTACE EU. *Programová období*. DOTACE EU. [online] 2019. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <<http://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR>>.
- EUROSKOP. *Předvstupní nástroje*. Euroskop. [online] 2018. [cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.euroskop.cz/168/sekce/predvstupni-pomoc/>>.

- EUROSOP. *Víceletý finanční rámec*. Euroskop. [online] 2017. [cit. 6.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.euroskop.cz/8904/sekce/vicelety-financni-ramec/>>.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Cestovní ruch*. EC.EUROPA. [online] 2018. [cit. 26.5.2018]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/themes/tourism/>.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Cestovní ruch v programovém období 2014-2020*. EC.EUROPA. [online] 2018. [cit. 28.5.2018]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/themes/tourism/>.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Priority nové strategie cestovního ruchu*. EC.EUROPA. [online] 2018. [cit. 26.2.2018]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/policy-overview_en>.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Regionální politika*. EC.EUROPA. [online] 2018. [cit. 26.2.2018]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/what/index_cs.cfm>.
- GALBA, Jaroslav. *Návštěvníků jihomoravských hradů a zámků ubylo. Odradilo je vedro*. Břeclavský deník. [online] 2018. [cit. 19.3.2019]. Dostupné na: <https://breclavsky.denik.cz/zpravy_region/navstevniku-jihomoravskych-hradu-a-zamku-ubylo-odradilo-je-vedro-20181114.html>.
- GEOPARK ČESKÝ RÁJ. *Informace geoparku*. Geopark český ráj. [online] 2018. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <<http://www.geoparkceskyraj.cz>>.
- CHKO ČESKÝ RÁJ. *Informace o správě CHKO*. CHKO Český ráj. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <<http://ceskyraj.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/>>.
- ICESTY. *Historie LVA*. ICESTY. [online] 2018. [cit. 16.10.2018] Dostupné na: <<http://www.icesty.cz/valtice-zamek-ve- kterem-bydleli-ti-nejbohatsi/>>.
- JAK PODNIKAT. *Sazby DPH v cestovním ruchu*. Jak podnikat. [online] 2018 [cit. 30.10.2018]. Dostupné na: <<http://www.jakpodnikat.cz/dph-sazby.php>>.
- JEDLIČKOVÁ, Marta. *Český Krumlov chce zůstat místem pro život*. TTG. [online] 2016. [cit. 29.9.2018]. Dostupné na: <http://www.ttg.cz/cesky-krumlov-chce-zustat-mistem-pro-zivot/>.
- MINISTERSTVO FINANCÍ. *Víceletý finanční rámec*. MFČR. [online] 2005 [cit. 6.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/vicelety-financni-ramec/vicelety-financni-ramec-2007-2013-20231>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Cestovní ruch*. MMR. [online] 2018. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch>>.

- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní dotace pro cestovní ruch*. MMR. [online] 2018. [cit. 16.11.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/cs/Narodni-dotace/Cestovni-ruch>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní dotace pro cestovní ruch*. MMR. [online] 2018. [cit. 2.10.2018]. Dostupné na: <<https://mmr.cz/cs/Narodni-dotace/Cestovni-ruch>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní rozvojový plán*. ESFCR. [online] 2018. [cit. 23.4..2018]. Dostupné na: <<https://www.esfcr.cz/documents/21802/761522/Národní+rozvojový+plán+České+repub+liky+na+roky+2004+-+2006/48bf5664-b364-4051-ac98-f4cd5263992a>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje České republiky. Souhrnný dokument schválený vládou (bod I. usnesení vlády č. 682/2000)*. MMR. [online] 2000 [cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Archiv/Strategie-regionálního-rozvoje-CR-z-roku-2000>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní rozvojový plán*. ESFCR. [online] 2004. [cit. 23.4..2018]. Dostupné na: <<https://www.esfcr.cz/documents/21802/761522/Národní+rozvojový+plán+České+repub+liky+na+roky+2004+-+2006/48bf5664-b364-4051-ac98-f4cd5263992a>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Ex post evaluace Rámce podpory Společenství a jednotných programových dokumentů z programového období 2004 – 2006*. Strukturální fondy. [online] 2011. [cit. 23.5.2018]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/1387f6d9-4b7a-4aa8-9434-76b383474548/110912_Ex-post_Zaverecna-zprava-ex-post-evaluace.pdf>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní strategický referenční rámec 2007 – 2013*. Dotace-old. [online] 2007. [cit. 23.5.2018]. Dostupné na: <<http://dotace-old.proddomain.cz/getmedia/c81992d9-a5a7-4382-a859-a7ec13e9d654/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CJ-cervenec>>.
- EUROSKOP. *Dohoda o partnerství*. Euroskop. [online] 2018. [cit. 28.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.euroskop.cz/9220/sekce/zmeny-v-obdobi-2014-2020>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 28.5.2018]. Dostupné na: <[http://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-\(4-revize-brezen-2018\).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf](http://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-(4-revize-brezen-2018).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf)>.

- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2002-2007*. DOTACE EU. [online] 2002. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <http://dotaceeu.cz/getmedia/42c3210a-7a66-4e45-b0e8-805c747df30e/1090851191koncepce_42c3210a-7a66-4e45-b0e8-805c747df30e.pdf>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2014-2020*. MMR. [online] 2018. [cit.2.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/getmedia/01144b63-0600-43c1-9bf5-cdd487c313fb/MMR-Cestovni-ruch-v-Ceske-republice.pdf>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2002-2007*. DOTACE EU. [online] 2002. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <http://dotaceeu.cz/getmedia/42c3210a-7a66-4e45-b0e8-805c747df30e/1090851191koncepce_42c3210a-7a66-4e45-b0e8-805c747df30e.pdf>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2007-2013*. MMR. [online] 2007. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <https://www.mmr.cz/MMR/media/MMR_StaryWeb/import/Cestovn%c3%ad%20ruch/Koncepce%20a%20strategie/Koncepce%20st%c3%a1tn%c3%ad%20politiky%20cestovn%c3%adho%20ruchu%20v%20%c4%8cR%20na%20III-Koncepce_7-11-07.pdf>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Zpráva o plnění Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období 2007-2013*. MMR. [online] 2015. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <<https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Cestovni-ruch/Koncepce-Strategie/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na>>.
- MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Program Expanze*. MPO. [online] 2018 [cit. 30.10.2018]. Dostupné na: <<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/program-expanze-bezurocne-uvery-pro-male-a-stredni-podnikatele--230080/>>.
- NIPOS. *Návštěvnost Lednic a Valtic*. Nipos-mk.cz. [online] 2019. [cit. 18.3.2019]. Dostupné na: <<http://www.nipos-mk.cz/>>
- POKORNÝ, Pavel. *Po revoluci dokázali, že Krumlov je možné opravit*. Českokrumlovský deník. [online] 2014. [cit.15.10.2018]. Dostupné na: <https://ceskokrumlovsky.denik.cz/zpravy_region/ck_ckrf.html>.
- RIS. *Marketingové a koordinační aktivity v Českém ráji*. RIS. [online] 2018. [cit. 28.11.2018]. Dostupné na: <<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=92692>>.
- RIS. *Vyhledávač projektů Český Krumlov*. RIS. [online] 2018. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu>>.

- RIS. *Vyhledávač projektů Český ráj*. RIS. [online] 2018. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/>.
- RIS. *Vyhledávač projektů LVA*. RIS. [online] 2018. [cit. 15.1.2019]. Dostupné na: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/>.
- ROP NUTS II Jihovýchod. *Informace o ROP*. Jihovýchod. [online] 2018. [cit. 18.10.2018]. Dostupné na: <http://www.jihovychod.cz/tiskove-centrum/strucne-o-rop-iv>.
- STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Dohoda o partnerství*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 2.5.2018]. Dostupné na: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020/Dohoda-o-partnerstvi>.
- STRUKTURÁLNÍ FONDY. *NUTS*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 12.3.2018]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>.
- STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Programové dokumenty*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 14.3.2018]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>.
- STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Programové období 2007 - 2013*. Strukturální fondy. [online] 2018. [cit. 23.5.2018]. Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013>.
- TÝDEN. *Investice v LVA*. Týden. [online] 2018. [cit. 16.10.2018]. Dostupné na: https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/unesco-zvysilo-lednicko-valtickemu-arealu-navstevnost-i-investice_457587.html.
- UNWTO. *HDP a cestovní ruch*. UNWTO. [online]. 2017 [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <http://media.unwto.org/content/infographics>.
- UNWTO. *Zaměstnanost v ČR*. UNWTO. [online] 2017. [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <http://media.unwto.org/content/infographics>.
- VLÁDA ČR. *Operační programy*. Vláda ČR. [online] 2018. [cit. 20.3.2018]. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/strukturalni-fondy/strukturalni-fondy-73340/>.
- VÝCHODNÍ MORAVA. *Lednicko-valtický areál, základní informace*. Východní Morava. [online] 2018. [cit. 12.10.2018]. Dostupné na: <http://www.vychodni-morava.cz/lokalita/6481>.
- WTTC. *Zaměstnanost v ČR ve světě*. WTTC. [online] 2017. [cit. 25.1.2018]. Dostupné na: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2017/world2017.pdf>.

- ZÁMEK ČESKÝ KRUMLOV. *Návštěvnost. Zámek Český Krumlov. Zámek Český Krumlov.* [online] 2019. [cit. 18.3.2019]. Dostupné na: <
<http://www.zamekceskykrumlov.eu/>>

8 Seznam tabulek a obrázků

Tabulky

Tabulka 1 Přehled programových období.....	20
Tabulka 2 Analýza vlivů cestovního ruchu v Českém Krumlově	36
Tabulka 3 Projekty podpořené EU v Českém Krumlově	37
Tabulka 4 Aplikace nástrojů státní politiky CR- Český Krumlov	41
Tabulka 5 Projekty podpořené EU v LVA	44
Tabulka 6 Aplikace nástrojů státní politiky CR- LVA	46
Tabulka 7 Projekty podpořené EU-Český ráj	49
Tabulka 8 Aplikace nástrojů státní politiky CR- Český ráj	51
Tabulka 9 Komparativní tabulka aplikovaných nástrojů politiky cestovního ruchu	54

Obrázky

Obrázek 1 Regiony NUTS II v ČR.....	18
Obrázek 2 Návštěvnost Státního hradu a zámku Český Krumlov	57
Obrázek 3 Výše dotací z EU pro Český Krumlov v rámci jednotlivých programových období – Č.Krumlov	58
Obrázek 4 Výše dotací ze státních zdrojů pro Český Krumlov	59
Obrázek 5 Návštěvnost LVA	60
Obrázek 6 Výše dotací z EU v rámci jednotlivých programových období – LVA	61
Obrázek 7 Návštěvnost Českého ráje	62
Obrázek 8 Výše dotací z EU v rámci jednotlivých programových období- Český ráj.....	63
Obrázek 9 Meziroční zvýšení návštěvnosti v jednotlivých destinacích	65
Obrázek 10 Výše podpory z fondů EU v programovém období 2007-2013	65

Abstrakt

Práce se zabývá zkoumáním vlivu nástrojů české a unijní politiky cestovního ruchu na rozvoj destinací, konkrétně na Český Krumlov, Lednicko-valtický areál a Český ráj. Jejím cílem je zjistit, jakým způsobem a v jaké míře jsou destinace aplikací těchto nástrojů rozvíjeny, přičemž hlavním ukazatelem je vývoj jejich návštěvnosti. Velký prostor byl věnován oblasti regionální politiky, neboť ta se prolíná v podstatě se všemi činnostmi směřujícími k rozvoji cestovního ruchu. Závěr práce poté shrnuje veškeré poznatky, vycházející z analýzy destinací.

Abstract

This diploma thesis is focused on the influence research of selected Czech and European tourism-policy instruments on the destinations development, namely on Český Krumlov, Lednicko-valtický areál and Český ráj. The aim of this thesis is to find out the measure of destination-development by applying the instruments. The main indicator is the attendance development. A large space was given to the topic of regional policy because of its influence on mostly all the activities connected with tourism development in general. The conclusion of the thesis summarizes all the destination-analysis findings.

Klíčová slova

Cestovní ruch
Destinace
Destinační management
Politika cestovního ruchu
Regionální politika
Subvence

Key words

Tourism
Destination
Destination management
Tourism policy
Regional policy
Subsidy